

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AKCIE

PLZEŇ 2015

Robin Tesárek

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Robin TESÁREK**
Osobní číslo: **R10M0202P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Akcie**
Zadávající katedra: **Katedra obchodního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Vytýčení metod a cílů práce
3. Akcie v systému cenných papírů
4. Akcie jako pojem
5. Druhy akcií
6. Práva spojená s akciemi
7. Komparace právní úpravy s vybranými právními úpravami států EU
8. Úvahy de lege ferenda
9. Závěr

20

Prohlášení

Prohlašuji tímto, že jsem vypracoval práci samostatně a použil pouze uvedených pramenů a literatury.

.....

Robin Tesárek v.r.

AKCIE

Obsah

1.	ÚVOD	1
2.	VYTÝČENÍ METOD A CÍLŮ PRÁCE	2
3.	AKCIE V SYSTÉMU CENNÝCH PAPIRŮ.....	3
3.1.	Úprava cenných papírů, resp. zaknihovaných cenných papírů v NOZ	3
3.2.	Burza cenných papírů Praha a RM-SYSTÉM.....	5
3.3.	Úprava cenných papírů po 1. 1. 2014.....	6
3.4.	Založení akciové společnosti.....	6
3.5.	Upisování a nabývání vlastních akcií	7
4.	AKCIE JAKO POJEM.....	8
4.1.	Definice akcií.....	8
4.2.	Definice akciové společnosti	10
4.3.	Zrušení listinných akcií na majitele.....	11
5.	DRUHY AKCIÍ.....	15
5.1.	Historický vývoj druhů akcií	15
5.2.	Druhy akcií podle nové právní úpravy	16
5.3.	Rozdělení akcií podle podoby	24
5.4.	Rozdělení akcií podle formy.....	24
6.	PRÁVA SPOJENÁ S AKCIEMI.....	29
6.1.	Samostatně převoditelná práva	30
6.2.	Akciové právo jako předmět majetkových práv	31
7.	KOMPARACE PRÁVNÍ ÚPRAVY S VYBRANÝMI PRÁVNÍMI ÚPRAVAMI STÁTŮ EU.....	35
7.1.	Právní úprava akcií na Slovensku.....	35
7.1.1.	Pojem akcie	35
7.1.2.	Akciová společnost	37
7.1.3.	Práva spojená s akciemi	38
7.1.4.	Druhy akcií.....	40
7.1.5.	Formy akcií	42
7.2.	Komparace právní úpravy akcií v ČR a na Slovensku	49
8.	ÚVAHA DE LEGE FERENDA	59
9.	ZÁVĚR.....	68

RESUMÉ.....	70
SUMMARY	70
SEZNAM ZKRATEK.....	71
LITERATURA.....	72

1. ÚVOD

S účinností od 1. ledna 2014 dochází v oblasti soukromého práva k významnému milníku souvisejícímu s rekodifikací soukromého práva, spojeného s platností a účinností Zákona o obchodních korporacích (dále jen ZOK) a Nového občanského zákoníku (dále jen NOZ). Změny zakomponované do ZOK a NOZ ideově navazují na Všeobecný zákoník občanský a prvorepublikovou právní teorii se zakomponováním modernizačních prvků. V rámci rekodifikace nelze opominout řadu změn souvisejících s akciemi, zejména pak nové právo akciových společností pro možnosti stanovování akcionářské struktury prostřednictvím možnosti vydávat akcie se zvláštními právy. Aktuálnost tohoto tématu je důvodem, proč jsem si jako téma diplomové práce zvolil problematiku akcií.

Problematika akcií nabývá na aktuálnosti zejména vzhledem ke skutečnosti, že od 1. 1. 2014 vešly v platnost a účinnost dva nové zákony, a to Nový občanský zákoník a Zákon o obchodních korporacích. V důsledku těchto zákonů došlo k řadám změn v oblasti práva cenných papírů, cílem provedených úprav bylo jednak definování pojmu cenného papíru, který ve staré právní úpravě nebyl definován, došlo k vyjasnění některých nejasností spojených s cennými papíry, jako např. nahrazování podpisu otiskem či k vydávání zákonem neupravených cenných papírů.

Při zpracování práce jsem vycházel zejména z předpisů: Zákon o obchodních korporacích, Nový občanský zákoník, Obchodního zákoníku, Zákona o cenných papírech, Zákona ke zvýšení transparentnosti akciových společností, Obchodního zákoníka, dále pak z odborných článků publikovaných v odborných periodických vztahujících se k problematice akcií.

Diplomová práce bude strukturována do několika kapitol. V úvodu bude vymezena nová právní úprava akcií. Následovat bude úprava akcií v systému cenných papírů, vymezení akcie jako pojmu, vymezení druhů akcií a práv s akciemi spojenými. Následně bude provedena komparace právní úpravy akcií v České republice s právní úpravou akcií na Slovensku. Další kapitola bude obsahovat úvahu de lege ferenda. V závěru provedu shrnutí a zhodnocení výsledku zjištění předchozích kapitol.

Diplomová práce bude vycházet z právního vztahu zachyceného ke dni 30. ledna 2015 a účinných právních předpisů.

2. VYTÝČENÍ METOD A CÍLŮ PRÁCE

Cílem diplomové práce je podrobný rozbor nové právní úpravy akcií v NOZ a ZOK, porovnání s původní úpravou akcií obsaženou v Zákoně o cenných papírech a Obchodním zákoníku a zejména komparace nové právní úpravy akcií s právní úpravou akcií na Slovensku. Poté se budu snažit o identifikaci problematických pasáží nové právní úpravy a pokusím se formulovat doporučení pro případnou novelizaci daných zákonů.

V diplomové práci budou využity zejména metody deskriptivní, komparativní a analytické, z části také metody indukce a dedukce.

3. AKCIE V SYSTÉMU CENNÝCH PAPÍRŮ

3.1. Úprava cenných papírů, resp. zaknihovaných cenných papírů v NOZ

S novelou občanského zákoníku došlo k významné změně v úpravě cenných papírů v § 514 až 544 NOZ. Vzhledem k zavedení definice věci jako všeho, co je odlišné od osoby a slouží potřebě lidí, se cenné papíry řadí mezi věci movité, kde jsou zařazeny taktéž v ustanoveních upravujících převod vlastnického práva.

Podle § 256 Zákona o obchodních korporacích (dále jen ZOK) akcie je **cenný papír** nebo **zaknihovaný cenný papír**, s nímž jsou spojena práva akcionáře podílet se na řízení společnosti, jejím zisku a likvidačním zůstatku.

Pojem cenného papíru nebyl do 31. prosince 2013 v právním řádu České republiky definován, a to ačkoliv byl tento pojem běžně a často odborníky z řad odborné veřejnosti používán.

S účinností od 1. ledna 2014 došlo k zakotvení dosavadní obecné úpravy nově v NOZ, konkrétně v díle 4., hlavě IV, kdy před tímto datem byla úprava zakotvena v zákoně č. 591/1991 Sb., o cenných papírech.

Nejvýznamnější změnou související s cennými papíry v nové právní úpravě je oblast podoby cenného papíru. Dochází k opuštění dvojí fikce listinné a zaknihované podoby cenného papíru, kdy NOZ dualitu cenných papírů řeší vytvořením samostatných kategorií věcí, a to:

- cenné papíry,
- zaknihované cenné papíry.

Podle ustanovení § 514 NOZ představuje cenný papír listinu, se kterou je spojeno právo takovým způsobem, že toto právo nelze bez této listiny uplatnit ani převést. Nadále v platnosti zůstává skutečnost, že cenné papíry jsou charakterizovány spojením dvou základních znaků, a to práva a jistiny, ve které je toto právo inkorporováno.

Zaknihovaný cenný papír je podle § 525 NOZ náhražkou cenného papíru; je zapisován do příslušné evidence a je převoditelný pouze změnou zápisu v této

evidenci. Nová právní úprava tudíž důsledněji pojímá zaknihovaný cenný papír jako cenné právo, neboť již nepožaduje fikci hmotného substrátu. Zápis v evidenci představuje náhradu cenného papíru jako celku, nikoliv náhradu listiny jako nosiče cenného papíru.¹

V zákonu jsou dále definovány podstatné prvky nepojmenovaných cenných papírů, kterými jsou údaje o emitentovi a určení práv spojených s cenným papírem. Ve staré právní úpravě bylo určení, zda se jedná o nepojmenovaný cenný papír, na dohodě stran, nová právní úprava zjednoduší jejich používání.

Podle § 525 NOZ již nemusí být pro zápis cenného papíru do evidence, splněna podmínka zastupitelnosti cenných papírů.

ZOK v § 257 připouští taktéž typ akcie bez vyznačení jmenovité hodnoty, tzv. kusové akcie. Na rozdíl od akcie s jmenovitou hodnotou představuje akcie podíl na základním kapitálu akciové společnosti, jež je vyjádřen procentuálně na celkovém počtu akcií. Při změnách základního kapitálu se procentuální výše podílu nemění a dochází ke změně hodnoty akcie.

Formu akcie upravuje § 263 ZOK, který rozlišuje:

- akcie na majitele,
- akcie na jméno.

Formu cenného papíru upravuje § 518 NOZ, který rozlišuje cenné papíry:

- na doručitele,
- na řad.

Nový občanský zákoník s sebou nese změny spočívající ve skutečnosti, že tento již nepodává demonstrativní výčet druhů cenných papírů a tímto umožňuje vydávání i nepojmenovaných cenných papírů. Druhy cenných papírů jsou upraveny jednak v NOZ, dále pak v ZOK a dalších zákonech (zejména se jedná o zákon o dluhopisech a zákon směnečný a šekový)².

Další změnou, která souvisí s platností NOZ je skutečnost, že zatímco stará právní úprava považovala cenný papír za tzv. jinou majetkovou hodnotu, NOZ cenné papíry považuje za věci.

---

¹ ELČIC, S. *Významné změny v právní úpravě akciových společností se zaměřením na změnu úpravy akcií* [online]. Dostupné z: <http://www.prf.cuni.cz/slaven-elcic-1404046029.html>

² DOLEČEK, M. *Pojem cenný papír* [online]. 1. 1. 2014 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cenne-papiry-ppbi-50790.html#cenny_papir

3.2. Burza cenných papírů Praha a RM-SYSTÉM

Burza cenných papírů (dále jen BCPP) je organizátorem trhu s cennými papíry v České republice. BCPP byla po roce 1993 otevřena po téměř padesátileté přestávce způsobené druhou světovou válkou a působením komunistického režimu a navázala tak na činnost pražské komoditní a akciové burzy, jež byla založená v roce 1871.³

Činnost burz cenných papírů v České republice upravuje zákon č. 256/2004 Sb., ze dne 14. dubna 2004, o podnikání na kapitálovém trhu. Do roku 2006 vykonávala dohled nad burzami v České republice Komise pro cenné papíry (KCP), od roku 2006 dohled vykonává Česká národní banka (ČNB).⁴

Na burze existují celkem tři burzovní trhy a každá emise akcií, která je na BCPP obchodována, je zařazena do jednoho ze tří burzovních trhů. Jednotlivé burzovní trhy se od sebe liší zejména požadavky, které kladou v oblasti plnění informačních povinností ze strany emitentů nebo jiných oprávněných osob. Na BCPP tedy existují⁵:

- regulovaný trh Prime, který klade nejpřísnější podmínky pro akciové emise,
- regulovaný trh Standard,
- neregulovaný trh Start.

Česká burza RM-SYSTÉM

RM-SYSTÉM, představuje českou burzu cenných papírů. Na této burze se obchoduje s akcemi nejvýznamnějších českých a zahraničních společností. Od roku 2007 se na burze RM-SYSTÉM obchodují taktéž zahraniční akciové tituly přímo v české měně. Mezi nejznámější české tituly se řadí: ČEZ, Telefónica O2, Unipetrol, Komerční banka, Erste Bank nebo NWR, mezi neznámější zahraniční

---

³ *Burza cenných papírů, Praha* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.bcpp.cz/dokument.aspx?k=historie-burzy>

⁴ *Burza cenných papírů Praha* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/burza-cennych-papiru-praha>

⁵ *Burza cenných papírů Praha* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/burza-cennych-papiru-praha>

tituly se řadí: Volkswagen, Deutsche Telekom, Intel, Nokia, Exxon Mobil či Microsoft.⁶

3.3. Úprava cenných papírů po 1. 1. 2014

Došlo k zavedení institutu **hromadné listiny**, která umožňuje nahradit hromadně jednotlivé cenné papíry u všech zastupitelných cenných papírů jednou listinou.

Cenný papír může být i nadále vydáván ve formě na doručitele, na řad nebo na jméno (podle § 518).

Zákon o obchodních korporacích nově zavádí **akcie se zvláštními právy**, která se svou povahou musí týkat řízení společnosti či podílu na zisku (resp. na likvidačním zůstatku) (podle § 276, odst. 3).

Náležitosti akcie upravené ZOK zůstávají stejné, **ZOK však nevyžaduje údaj o datu emise**. Změnou, kterou přinesl ZOK, je skutečnost, že zatímco před účinností ZOK mohly prioritní akcie, s nimiž jsou spojena přednostní práva na podíl na zisku tvořit pouze 50 % všech vydaných akcií, při platnosti ZOK mohou prioritní akcie tvořit až 90 % všech akcií vydaných danou akciovou společností⁷.

ZOK stanoví, že u zaknihovaných akcií lze omezit jejich převoditelnost. (Vyvstává otázka, zda bude možno omezit převoditelnost u zaknihovaných akcií na majitele).

3.4. Založení akciové společnosti

Nezbytnou podmínkou pro založení společnosti je přijetí stanov. Zakladatelem je ten, kdo přijal stanovy a podílil se na úpisu akcií.

Podle § 250 ZOK musí být ve stanovách uvedeny následující informace související s akciemi:

---

⁶ Burza RM-SYSTÉM [online]. [cit. 2014-12-12]. RM-SYSTÉM. Dostupné z: <http://www.rmsystem.cz/>

⁷ *Bulletin BBH. Rekodifikace. Cenné papíry a smlouvy o cenných papírech* [online]. červen 2013. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.bbh.cz/files/bulletin/bbh-bulletin-cenne-papiry-cerven-2013.pdf>

- počet akcií, jejich jmenovitá hodnota, určení, zda budou akcie emitovány na jméno či na majitele, případně kolik kusů bude jakého druhu; určení, zda budou akcie vydávány jako zaknihované cenné papíry; případné informace o omezení převoditelnosti akcií či případně informace o tom, zda jsou akcie imobilizovány,
- v případě, že budou vydány akcie různých druhů, musí být uveden název jednotlivých druhů a popis práv s jednotlivými druhy akcií spojených,
- dále musí být uveden počet hlasů, jež je spojený s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě; v případě, že jsou vydány akcie v různé jmenovité hodnotě, musí být uveden počet hlasů vztahujících se ke každé výši jmenovité hodnoty akcií a celkový počet hlasů v akciové společnosti,
- v případě, že jsou akcie vydávány jako zaknihované cenné papíry, musí být uvedeny čísla majetkových účtů, na které mají být zaknihované akcie vydány.

3.5. Upisování a nabývání vlastních akcií

Podle § 298 akciová společnost nesmí upisovat vlastní akcie, neboť vlastní akcie může společnost nabývat pouze za podmínek stanovených ZOK. Zákaz upisování akcií pramení ze skutečnosti, že pokud by se akciová společnost zavázala ke vkladové povinnosti upsáním vlastních akcií, převzala by na sebe závazek, který by v konečném důsledku představoval, že by se daný subjekt ocitl zároveň v roli věřitele i dlužníka⁸.

Byly-li akcie upsány v rozporu s § 298 odst. 1, vlastníky akcií se stávají zakladatelé, nebo v případě zvýšení základního kapitálu členové představenstva; takovíto vlastníci splatí emisní kurz upsaných akcií. Do okamžiku splacení emisního kurzu, vlastníci takto upsaných akcií nevykonávají práva spojená s upsanými a nesplacenými akciemi.

---

⁸ Kdy může upisování a nabývání vlastních akcií podle ZOK působit problémy? [online]. Dostupné z: <http://pravnickadce.ihned.cz/c1-59952780-kdy-muze-upisovani-a-nabyvani-vlastnich-akcii-podle-zok-pusobit-problemy>

4. AKCIE JAKO POJEM

4.1. Definice akcií

Akcie představuje cenný papír, který vydává akciová společnost, a se kterým jsou spojena práva rozhodovací a majetkové ve vztahu k akciové společnosti (§ 256, odst. 1 ZOK).

Podle § 256 ZOK představuje akcie cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s jehož vlastnictvím se pojí práva akcionáře podílet se, podle ZOK a podle stanov dané akciové společnosti, na řízení této akciové společnosti, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací.

Podle § 259 a § 260 ZOK musí mít akcie tyto náležitosti:

- označení, že jde o akcii,
- identifikaci společnosti,
- jmenovitou hodnotu,
- označení formy, ledaže byla akcie vydána jako zaknihovaný cenný papír,
- jednoznačnou identifikaci akcionáře u akcie na jméno,
- údaje o druhu akcie, popř. s odkazem na stanovy, kusová akcie musí obsahovat označení „kusová akcie“,
- číselné označení,
- podpis člena nebo členů představenstva oprávněných jménem společnosti jednat.

Každá akcie představuje samostatný podíl na společnosti. Akcionář může být majitelem různého počtu akcií, kdy vlastnictvím každé akcie se zvyšuje jeho podíl na společnosti. Akcionáři si pořizují akcie s cílem realizovat investiční zisky tj. jako investiční nástroj. Vliv akcionářů na společnost, jejichž akcie vlastní se odvíjí od množství a druhu akcií, jež vlastní. Akcie mají ekonomický význam pro akciovou společnost, neboť umožňují snadnou koncentraci a přemístování kapitálu.⁹

---

⁹ PENCÁK, J. *Možnosti využití emise akcií a obligací k financování podnikatelské činnosti akciové společnosti*. Praha, 2012. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha.

Podle § 489 a násl. NOZ, která upravují právní pojetí věci, představuje věc vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Podle této definice představuje akcie (v listinné i zaknihované podobě) věc a tudíž může být předmětem vlastnického či jiných věcných či absolutních práv.¹⁰

Rozhodovací právo je uplatňováno na valné hromadě. Síla rozhodovacího práva odpovídá poměru vlastněných akcií k celkovému počtu emitovaných akcií. Skutečnost, zda investor má právo účastnit se valné hromady, se odvíjí od skutečnosti, zda drží akcie k tzv. rozhodnému dni.¹¹

Rozhodný den představuje den, který určuje, která osoba je oprávněna vykonávat práva spojená s akcií v případech stanovených ZOK. Rozhodný den je určen jednak zákonem o korporacích, stanovami nebo rozhodnutím valné hromady. Osoba je oprávněna vykonat právo, i když došlo k převodu cenného papíru nebo samostatně převoditelného práva. U akcie na jméno se jedná o osobu zapsanou k rozhodnému dni v seznamu akcionářů. U akcií na majitele se jedná o osobu, která doloží vlastnické právo k akciím na majitele, je oprávněna vykonat právo k rozhodnému dni. Rozhodný den je praven § 284 ZOK.

Právo podílet se na zisku je uplatňováno prostřednictvím dividendy. O skutečnosti, zda bude dividenda vyplacena a v jaké výši rozhoduje valná hromada na návrh managementu společnosti. Výše dividendy je odvislá od hospodářských výsledků a investiční strategie společnosti, přičemž právo na dividendy má akcionář v případě, že vlastní akcie v tzv. rozhodný den pro účast na valné hromadě.¹²

Jmenovitou hodnotu akcie vyjadřuje částka, jež je uvedena na akcií. Souhrn jmenovitých hodnot představuje základní kapitál akciové společnosti (§ 243 ZOK)¹³.

---

¹⁰ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326., I. díl. s. 1324
I. díl. s. 1324

¹¹ SPRATEK, Jakub. *Externí financování podniku prostřednictvím cenných papírů kapitálového trhu*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra financí.

¹² MEZEROVÁ NEVOSÁDOVÁ, Dana. *Dividendová politika podniků v ČR*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta.

¹³ *Cenný papír* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/assets/pro-koncipienty/vzdelavani/obchodni-spolecnosti---akcie-nova-uprava---prof--judr--jarmila-pokorna--csc-.pdf>

4.2. Definice akciové společnosti

Podle § 243 ZOK představuje akciová společnost označení pro společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií.

Základní kapitál akciové společnosti musí být vyjádřen v korunách českých, avšak splní-li akciová společnost podmínky v § 246 odst. 1 ZOK, základní kapitál může být vyjádřen i v jednotkách EUR. Minimální výše základního kapitálu činí 2 000 000 Kč nebo 80 000 EUR, bez ohledu na aktuální kurz CZK/EUR.

S platností Zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (ZOK) je od 1. 1. 2014 akciím možné přidat různou váhu a práva. ZOK dopadá nejen na akciové společnosti nově vznikající, ale taktéž, vzhledem k přechodným ustanovením, také na ZOK již existující. Dále jsou akciové společnosti rovněž dotčeny účinnou obecnou úpravou právnických osob a korporací zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

ZOK přináší akciovým společnostem nové možnosti spočívající v možnosti vydávání více druhů akcií, oproti možnostem do 31. 12. 2013, kdy měly akciové společnosti možnost vydávat pouze akcie kmenové a prioritní. Akciové společnosti tedy mohou zavést více druhů akcií, kterým stanoví zvláštní práva, kdy zvláštní práva a jejich obsah musejí být určeny ve stanovách. Práva mohou mít podobu např. pevného podílu na zisku či mohou spočívat v rozdílné váze hlasů. Při stanovení práv příslušející jednotlivým druhům akcií musí akciová společnost respektovat zákaz vydávání akcií, jež by přiznávaly úrok bez ohledu na hospodářské výsledky dané akciové společnosti.

Akciové společnosti mohou vydávat kusové akcie, které nemají jmenovitou hodnotu a představují stejné podíly na základním kapitálu společnosti. Výhodou kusových akcií je usnadnění např. změn výše základního kapitálu, neboť tyto změny nebudou spojeny s výměnou akcií či s vyznačováním nové hodnoty.

V souvislosti s platností ZOK dochází k **obrácení právní úpravy nesplacených akcií**. Zatímco před účinností ZOK nesplacení akcie automaticky znamenalo vydání zatímního listu, na základě ZOK musí akciová společnost nejdříve zakotvit postup spojení práv a povinností z nesplacených akcií se zatímním listem zakotvit ve svých stanovách. Pokud tato možnost ve stanovách

nebude, představují akcionářská práva a povinnosti do splacení emisního kurzu tzv. nesplacenou akcií. Nesplacené akcie lze převádět postoupením.

Na základě ZOK dochází k **rozšíření okruhu práv převoditelných samostatně bez akcie**, neboť se převodem akcie převádějí všechna práva spojená s akcií, ledaže zákon určí jinak. ZOK dále uvádí, která práva jsou samostatně převoditelná. Tento výčet je však otevřený, neboť zákon umožňuje stanovami vymezit jako samostatně převoditelná práva i další práva¹⁴.

4.3. Zrušení listinných akcií na majitele

Nová právní úprava ZOK v oblasti odkrytí anonymity vlastnických struktur akciových společností reaguje na skutečnost, že právní úprava obchodním zákoníkem odkrytí anonymity těchto struktur neumožňovala. Právní prostředí platné do 31. 12. 2013 umožňovalo nabývání vlastnického práva k listinným akciím jejich pouhým předáním, kdy neexistovala povinnost registrace v žádném veřejně přístupném rejstříku, majitele akcie na majitele v listinné formě proto nebylo prakticky možné dohledat.

Nová právní úprava určuje, že v případě zaknihovaných akcií na majitele, je převod vlastnického práva k akciím na majitele vázán na změnu zápisu vlastníka u centrálního depozitáře.

Identifikaci vlastníka mohou provádět vymezené subjekty, např. zadavatelé zakázek, orgány činné v trestním řízení a další subjekty, o kterých to stanoví zvláštní zákony. Velice důležitým efektem nové právní úpravy je snížení rizika korupčního jednání, například při zadávání veřejných zakázek.¹⁵

ZOK, stejně jako předchozí právní úprava obchodním zákoníkem, rozlišuje formy akcií na jméno a na majitele (doručitele).

Podle § 274 odst. 2 ZOK, na rozdíl od předcházející právní úpravy však akcie vydané ve formě cenného papíru na doručitele (neboli na majitele) mohou být **vydány pouze jako zaknihované či imobilizované cenné papíry**. Imobilizovaný cenný papír představuje listinnou akcií, která je uložena emitentem

---

¹⁴ Novinky v právní úpravě akciových společností [online]. 12. 2. 2014 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/novinky-v-pravni-uprave-akciovych-spolecnosti-46553.html>

¹⁵ PAVELKA, J., JAHODOVÁ, I.: Listinné akcie na majitele ve světle rekodifikace [online]. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/listinne-akcie-na-majitele-ve-svetle-rekodifikace-89728.html>

do hromadné úschovy. Důvodem tohoto opatření je snaha o větší transparentnost majetkových struktur akciových společností.¹⁶

Zákon ke zvýšení transparentnosti akciových společností

Zákon č.134/2013 Sb. o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů upravuje změnu listinných akcií na majitele, které nejsou imobilizovány, na listinné akcie na jméno a povinnosti akciových společností, které s tímto procesem souvisí a dále některá další práva a povinnosti dalších osob.

Tímto zákonem se listinné akcie na majitele, které nebyly imobilizovány, změny k 1. lednu 2014, na listinné akcie na jméno; k tomuto datu rovněž došlo k odpovídající změně stanov akciových společností vlastnicích akcie na majitele v listinné podobě. K tomu, aby došlo ke změně formy akcií, nebyl vyžadován zápis do obchodního rejstříku. Představenstvu byla dána lhůta k uvedení stanov do souladu s § 2, odst. 1 a k podání návrhu na zápis změny formy akcií podle tohoto odstavce do obchodního rejstříku nejpozději do 30. června 2014.

Podle § 3 odst. 1 měli akcionáři lhůtu k předložení neimobilizovaných akcií akciové společnosti, za účelem vyznačení nezbytných údajů či k výměně za nové akcie na jméno a pro sdělení společnosti údajů potřebných pro zápis do seznamu akcionářů nejpozději do 30. června 2014. Akcionář, který se dostal do prodlení s plněním této lhůty, nebyl, resp. není po dobu prodlení oprávněn vykonávat práva spojená s akciemi, ohledně nichž je v prodlení.

Přeměna listinných akcií na zaknihované akcie s sebou nesla řadu povinností pro akciové společnosti. Tyto musí anonymní akcie zaknihovat u Centrálního depozitáře či je imobilizovat tj. fyzicky uschovat u banky či transformovat na listinné akcie na jméno.

Držitelé listinných akcií na majitele měli lhůtu do 30. 06. 2014 k zapsání do seznamu akcionářů. Pokud tak neučinili, nemohou vykonávat svá akcionářská práva spojená s vlastněnými akciemi. To s sebou nese např. ztrátu nároku na dividendu v případě, že akciová společnost rozhodne o rozdělení zisku akcionářů, kteří akcie na majitele akciové společnosti k výměně, imobilizaci či zaknihování nepředložili.

---

¹⁶ HEJDA HEJDA, Jan, ČÁP, Zdeněk. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, a.s., 2013. ISBN 978-80-7201-917-5, s. 314.

V případě, že akciová společnost nepřizpůsobila ve stanovené lhůtě své společenské smlouvy ZOK, rejstříkový soud tuto společnost mohl vyzvat (ještě bez sankce) a stanovit přiměřenou dodatečnou lhůtu. V případě, že obchodní korporace dodatečnou lhůtu nesplní, může rejstříkový soud nařídít její likvidaci. Vzhledem k náročnosti přizpůsobení zakladatelských dokumentů, navrhl prezident Hospodářské komory Vladimír Dlouhý, aby soudy v nejbližších měsících netrestaly společnosti, které nestihly revizi smluv vyžadovanou NOZ.¹⁷

Zaknihovaný cenný papír je podrobně upraven zejména v § 525 a násl. NOZ, kde je uvedeno, že zaknihovaný cenný papír představuje cenný papír, který je nahrazen zápisem do příslušné evidence, a který nelze převádět jinak, než změnou v takové evidenci. NOZ v rámci evidence zaknihovaných cenných papírů rozlišuje dva druhy majetkových účtů, a to majetkový účet vlastníka a majetkový účet zákazníka.¹⁸

Majetkový účet vlastníka je určen pro vlastníka zaknihovaných akcií, jež jsou na tomto účtu evidovány. Účet zákazníka představuje účet určený například finančním společenstvem, jimž byl účet zřízen za účelem realizace obchodních transakcí.¹⁹

Jedním ze základních znaků vztahujících se k akciím na majitele je jejich **neomezená převoditelnost**. Nevztahuje se na ně tedy § 270 ZOK, který umožňuje stanovit podmínky pro převod akcií a jež se týká akcií na jméno.

Převod akcií na jméno je realizován prostřednictvím rubopisu, jehož nezbytnou součástí je jednoznačná identifikace nabyvatele akcie. Aby byl převod akcie vůči společnosti účinný, je nezbytné oznámení změny akcionáře společnosti a předložení akcie na jméno společnosti k provedení zápisu změny do seznamu akcionářů.²⁰

V pravomoci stanov je možnost převod akcií na jméno omezit, nikoliv však vyloučit.

---

¹⁷ PATRIA ONLINE. *Dnes končí anonymní akcie, bez jejich výměny zaniká právo (nejen) na dividendu* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.patria.cz/zpravodajstvi/2671089/dnes-konci-anonymni-akcie-bez-jejich-vymeny-zanika-pravo-nejen-na-dividendu.html?contentE643E331pgi=2>

¹⁸ HEJDA, Jan, ČÁP, Zdeněk. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, a.s., 2013. ISBN 978-80-7201-917-5. s. 322

¹⁹ HEJDA, Jan, ČÁP, Zdeněk. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, a.s., 2013. ISBN 978-80-7201-917-5. s. 322

²⁰ Listinné akcie na doručitele [online]. [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.nfpk.cz/cz/listinne-akcie-na-dorucitele>.

Seznam akcionářů

Seznam akcionářů, vedený akciovou společností, slouží k zápisu akcií na jméno. V případě, že společnost vydá zaknihované akcie, mohou stanovy určit, že seznam akcionářů je nahrazen evidencí zaknihovaných cenných papírů (§ 264 ZOK).

Za vedení seznamu akcionářů odpovídá představenstvo či statutární ředitel akciové společnosti, a to v závislosti na tom, zda akciová společnost přijala monistický či dualistický systém řízení (upraveno § 435 a násl. a § 456 a násl. ZOK).

Seznam akcionářů slouží rovněž k zápisu oddělení či převodu samostatně převoditelného práva, kdy podle § 264 odst. 3 vzniká akciové společnosti povinnost vést seznam akcionářů rovněž v rozsahu, ve kterém došlo k oddělení nebo převodu samostatně převoditelného práva, které je jinak právem akcionáře spojeným s listinnou, zaknihovanou či imobilizovanou akcií na jméno.²¹

Akciová společnost je povinna vést seznam akcionářů také v případě, kdy vydala zaknihované akcie, u kterých vyznačila formu akcií a označila je jako akcie na jméno.

---

²¹ LASÁK a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.

5. DRUHY AKCIÍ

Podle Kříže je pojem „druh akcie“ vymezen tak, že tento pojem tvoří akcie se zvláštními právy, se kterými jsou spojena stejná práva. Z tohoto vymezení by však vyplývalo, že kmenové akcie nelze považovat za druh akcií, neboť s nimi nejsou spojena žádná zvláštní práva.²²

Naproti tomu z ustanovení první věty § 259 odst. 2 ZOK vyplývá, že kmenové akcie jsou druhem akcií, protože údaj o druhu akcií není povinnou náležitostí kmenové akcie.

Ačkoliv vymezení pojmu „druh akcie“ není jednoznačné, lze mít za to, že i kmenové akcie představují druh akcií.

Se ZOK došlo k opuštění numerus clausus tj. doslovného vymezení povolených druhů akcií a zákazu vydávání jiných druhů akcií než těch, které upravoval Obchodní zákoník. Nejpodstatnější změnou v oblasti druhů akcií, související se ZOK je možnost akciových společností vydávat různé akcie se zvláštními právy, která budou upravena ve stanovách akciové společnosti. Toto právo však s sebou nese současně povinnost akciové společnosti související s jednoznačným, srozumitelným a v souladu se zákonem popis zvláštních práv.

5.1. Historický vývoj druhů akcií

Podle právní úpravy platné po roce 1989 bylo možno vydání i jiných druhů akcií. Na základě § 10 zák. č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech bylo možno vydávat úrokové akcie, které s sebou nesly mj. právo požadovat vyplacení úroků ve výši stanovené předem, a to i v případech, kdy společnost v daném roce nedosahovala zisku. Úrokové akcie byly ke dni 1. 1. 1992 zakázány obchodním zákoníkem. Dalším druhem akcií, které byly upraveny § 158 obchodního zákoníku, byly tzv. zaměstnanecké akcie. Tento druh akcií však byl zrušen ke dni 1. 1. 2001 zákonem č. 370/2000 Sb. s tím, že na základě přechodného ustanovení měly být změněny na kmenové akcie či mělo být valnou hromadou akciové

---

²² *Úvaha na téma problematiky druhů akcií dle nové právní úpravy obsažené v zákoně o obchodních společnostech a družstvech* [online]. 2013 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/obchodni-pravo/art_8629/uvaha-na-tema-problematiky-druhu-akcii-dle-nove-pravni-upravy-obsazene-v-zakone-o-obchodnich-spolecnostech-a-druzstvech.aspx

společnosti rozhodnuto o změně stanov, které měly obsahovat ustanovení o způsobech nabývání akcií pro zaměstnance, kdy termín změny stanov byl stanoven na 31. 12. 2002. Zaměstnanecké akcie tedy jako zvláštní druh akcií neexistují ode dne 1. 1. 2003. Dále v historii existovaly akcie se zvláštními právy, označované jako tzv. zlaté akcie. Zlaté akcie mohly být na základě zákona č. 200/1993 Sb. (pro účely zákona č. 91/1991 Sb.) vydávány za podmínky, že akciová společnost byla založena Fondem národního majetku ČR či Pozemkovým fondem ČR a stanovy této společnosti zároveň určily majitele těchto akcií, kterým byl FNM ČR nebo PF ČR. Možnost vydávání zlatých akcií byla ukončena zákonem č. 179/2005 Sb. ke dni 1. 1. 2006²³.

Podle § 155 odst. 6 Obchodního zákoníku mohla akciová společnost vydávat akcie, se kterými nebyla spojena žádná zvláštní práva, tyto akcie jsou označeny jako kmenové. Jako druhý druh akcií mohly být vydávány akcie prioritní, které byly podle § 159 Obchodního zákoníku označovány jako akcie, s nimiž byla spojena přednostní práva, týkající se dividendy či podílu na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Prioritní akcie mohly být vydávány za podmínek, že je toto zakotveno ve stanovách dané akciové společnosti a že souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřekročí polovinu základního kapitálu dané akciové společnosti.

5.2. Druhy akcií podle nové právní úpravy

Zákon o obchodních korporacích přinesl zásadní změnu právní úpravy akcií, neboť zcela nově upravil pojetí druhů akcií.

Druhy akcií jsou upraveny v § 276 – 280 Zákona o obchodních korporacích (dále jen ZOK). ZOK výslovně upravuje a pojmenovává následující druhy akcií:

- **akcie kmenové**, které jsou upraveny § 276 odst. 2, větou první,
- **akcie prioritní**, které jsou upraveny § 278 až 280, které mohou být na rozdíl od předchozí úpravy v obchodním zákoníku vydávány jako druh akcií samostatně (stejně jako jiné druhy akcií), a nemusí proto být

---

²³ *Úvaha na téma problematiky druhů akcií dle nové právní úpravy obsažené v zákoně o obchodních společnostech a družstvech* [online]. 2013 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/obchodni-pravo/art_8629/uvaha-na-tema-problematiky-druhu-akcii-dle-nove-pravni-upravy-obsazene-v-zakone-o-obchodnich-spolecnostech-a-druzstvech.aspx

vydávány pouze v kombinaci s kmenovými akciemi, případně s jiným druhem akcií,

- **akcie se zvláštními právy** (§ 276 odst. 3 a § 277 ZOK)
  - o **akcie s rozdílným podílem na zisku nebo likvidačním zůstatku**, které jsou upraveny § 276 odst. 3,
  - o **akcie s pevným podílem na zisku nebo likvidačním zůstatku**, které jsou upraveny § 276 odst. 3 a § 348 odst. 4,
  - o **akcie s podřízeným podílem na zisku nebo likvidačním zůstatku** podle § 276 odst. 3,
  - o **akcie s různou vahou hlasovacích práv**, které jsou upraveny § 276 odst. 3,
  - o **akcie, s nimiž je spojeno právo jmenovat určitý počet členů dozorčí rady** podle § 75 odst. 1 a § 421 odst. 2 písm. f).

Akciové společnosti tímto mají právo vydávat nejen kmenové a prioritní akcie, ale také akcie, se kterými je spojen rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku, či akcie s rozdílnou vahou hlasů jako akcie se zvláštními právy, dále pak také i další druhy akcií, byť nejsou v § 276 odst. 3 ZOK ani na jiném místě pojmenovány či upraveny.

Pro akcie se zvláštními právy platí, že musí být upraveny stanovami akciové společnosti, kdy zvláštní práva a jejich obsah musí určit stanovy.

Podle § 250 odst. 2 písm. d) platí, že vydává-li akciová společnost akcie různých druhů, ve stanovách akciové společnosti musí být obsažen název jednotlivých druhů akcií a popis práv s těmito akciemi spojených (tato povinnost platila také již při účinnosti obchodního zákoníku, kdy byla upravena § 174 písm. a)).

Zásada stejného zacházení se všemi akcionáři souvisí a reaguje na možnost akciové společnosti vydat i druhy akcií, které nejsou upraveny v § 276 odst. 3 ani jinde v ZOK.²⁴

Podle S. Černé²⁵ zvýhodnění hlasovacích akcií má právní základ v platné úpravě hlasovacích akcií jako druhu ve stanovách akciové společnosti. Není tím

---

²⁴ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326..

²⁵ ČERNÁ, Stanislava. O akciích s rozdílnou vahou hlasů v budoucím českém akciovém právu. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 7-8.

proto k porušení § 212 odst. 1 NOZ, podle kterého je zakázáno, aby korporace bezdůvodně zvýhodňovala svého člena.

S problematikou stejného zacházení se všemi akcionáři souvisí rovněž § 244 odst. 1, podle kterého musí akciová společnost zacházet za stejných podmínek se všemi akcionáři stejně. Tímto dochází k implementaci zásady upravené v § 212 odst. 1 NOZ v akciovém právu. Zásada obsažená v § 244 odst. 1 ZOK by tedy měla mít přednost před zásadou uvedenou v § 212 odst. 1 NOZ.

Nelze opominout skutečnost, že zásada stejného zacházení se všemi akcionáři se uplatňuje vždy jen za stejných podmínek. Pokud akcionář vlastní akcie odlišného druhu od jiného akcionáře, vyplývá z toho, že **práva spojená s akciemi jednotlivých druhů akcií jsou odlišná, přičemž tato skutečnost plyne přímo ze stanov akciové společnosti, nemůže tímto docházet k porušení zásady stejného zacházení.**²⁶ Je přitom vycházeno ze skutečnosti, že akcionáři o tomto uspořádání práv buď sami rozhodovali, nebo jim uspořádání práv bylo známo (či mělo být známo) při nabývání daných akcií, již se práva spojená s akciemi týkají.

Za zvláštní druh akcií nelze považovat následující druhy akcií: kusové akcie, akcie nabývané zaměstnanci za zvýhodněných podmínek, hromadné akcie, zaknihované akcie.

Pojem **druh akcií** je vymezen v § 276 ZOK. Z ustanovení tohoto paragrafu vyplývá, že akcie se zvláštními právy tvoří jeden druh, jsou-li s nimi spojena stejná práva. Akcie, se kterými není spojeno žádné zvláštní právo, jsou ex lege označeny jako akcie kmenové.

Z ustanovení § 259 odst. 2 plyne, že kmenové akcie představují druh akcií, protože povinnou náležitostí kmenové akcie není údaj o druhu akcií.

Jednou z nejzásadnějších změn, které souvisí s přijetím Nového občanského zákoníku, je změna v úpravě akciových společností. Akciové společnosti mohou po 1. lednu 2014 vydávat mj. i druhy akcií, které nejsou upraveny výslovně zákonem. Zákon o obchodních korporacích, který je účinný od 1. ledna 2014 upustil od taxativního výčtu druhů akcií, a proto akciová společnost může sama určit, jaké akcie vydá a jaká práva budou s těmito akciemi spojena²⁷. Upuštění od taxativního výčtu druhů akcií vyplývá jednak z potřeb kapitálového

²⁶ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326... Komentář. I. díl. s. 1400

²⁷ STRNADOVÁ, M. *Druhy akcií dle nové právní úpravy* [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-akcii-dle-nove-pravni-upravy-94313.html>

trhu a jednak se inspiruje zkušenostmi z vybraných evropských zemí (např. § 11 německého akciového zákona)²⁸.

Kmenové akcie

Kmenové akcie představují akcie, které vlastníkovu zaručují základní členská práva, nejsou s nimi spojena žádná zvláštní práva. Kmenové akcie nemusí obsahovat údaje o druhu.²⁹

Podle Dvořáka, T.³⁰ „Kmenové akcie jsou z hlediska zákona akciemi zcela běžnými („obyčejnými“), nejsou s nimi spojena žádná zvláštní práva a povinnosti“

Prioritní akcie

V ustanoveních § 278 a následujících ZOK jsou upraveny prioritní akcie, které byly známé i v právní úpravě platné do 31. 12. 2013. Prioritní akcie jsou tudíž spolu s kmenovými akciemi jediným druhem akcií, které jsou výslovně upraveny právní úpravou ZOK. Na rozdíl od staré úpravy prioritních akcií, jejich **současná úprava ZOK neobsahuje kvantitativní omezení prioritních akcií, za podmínky, že je s nimi spojeno hlasovací právo.** Výjimku tvoří případy, kdy s prioritními akciemi hlasovací právo není spojeno, kdy tyto případy upravují ustanovení § 279 ZOK³¹. Podle § 279 ZOK **akcie, se kterými není spojeno hlasovací právo, mohou být vydány, pouze za předpokladu, že souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřesáhne 90 % základního kapitálu akciové společnosti.**

Základní charakteristikou prioritních akcií je posílení práv uvedených v odst. 1, jež jsou spojeny s touto akcií oproti kmenovým akciím. Vlastník prioritní akcie může mít přednostní právo:³²

- na podíl na zisku, nebo

---

²⁸ *Úvaha na téma problematiky druhů akcií dle nové právní úpravy obsažené v zákoně o obchodních společnostech a družstvech* [online]. 2013 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/obchodni-pravo/art_8629/uvaha-na-tema-problematiky-druhu-akcii-dle-nove-pravni-upravy-obsazene-v-zakone-o-obchodnich-spolecnostech-a-druzstvech.aspx

²⁹ *Kmenová akcie* (zákon o obchodních korporacích) [online]. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1774-kmenova-akcie.aspx>

³⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. Praha: ASPI, a.s., 2005. ISBN 80-7357-120-X. s. 217

³¹ *Druhy akcií dle nové právní úpravy* [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-akcii-dle-nove-pravni-upravy-94313.html>

³² LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. s. 1416

- na podíl na jiných vlastních zdrojích, nebo
- na likvidačním zůstatku,
- současně na podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích,
- současně na podíl na zisku a na likvidačním zůstatku,
- současně podíl na jiných vlastních zdrojích a na likvidačním zůstatku, nebo
- současně podíl na zisku, na jiných vlastních zdrojích a na likvidačním zůstatku.

Podle § 278 odst. 1 prioritní akcie představují akcie, s nimiž jsou spojena přednostní práva týkající se podílu na zisku či na jiných vlastních zdrojích akciové společnosti nebo podíl na likvidačním zůstatku společnosti.

Není-li ve stanovách uvedeno jinak, jsou prioritní akcie vydávány bez hlasovacího práva. Vyžaduje-li však ZOK hlasování na valné hromadě podle druhu akcií, má vlastník prioritní akcie právo hlasovat na valné hromadě akciové společnosti.

Podle § 279 pokud s akciemi není spojeno hlasovací právo, mohou být vydány, pouze pokud souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřesáhne 90 % základního kapitálu akciové společnosti.

Kromě kmenových a prioritních akcií může nově akciová společnost vydávat akcie, se kterými jsou spojena zvláštní práva. Zákon výslovně stanoví práva a jejich obsah, spojený s prioritními akciemi, se kterými se pojí přednostní práva týkající se podílu na zisku či na jiných vlastních zdrojích akciové společnosti či podílu na likvidačním zůstatku. Akciová společnost může vydat prioritní akcie, se kterými jsou spojena všechna výše uvedená práva či případně jen některá z nich³³.

Podle § 276 ZOK akcie se zvláštními právy tvoří jeden druh v případě, že s nimi jsou spojena stejná práva. Akcie, s nimiž není spojeno žádné zvláštní právo, jsou pak ex lege označeny jako akcie kmenové.

---

³³ STRNADOVÁ, M. *Druhy akcií dle nové právní úpravy* [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-akcii-dle-nove-pravni-upravy-94313.html>

Akcie se zvláštními právy

Podle § 276, odst. 1, pokud jsou s akciemi se zvláštními právy spojena stejná práva, tvoří tyto akcie jeden druh. Akcie, se kterými není spojeno žádné zvláštní právo, jsou akciemi kmenovými.

Pro akcie se zvláštními právy je typické, že s nimi může být spojen zejména rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku, či rozdílná váha hlasů. S akciemi o stejné jmenovité hodnotě mohou být spojena různá zvláštní práva.

Specifikace zvláštních práv spojených s akciemi se zvláštními právy je uvedena ve stanovách akciové společnosti. V případě, že je specifikace zvláštních práv nejednoznačná a existují pochybnosti, o obsahu zvláštních práv může rozhodnout soud na návrh akciové společnosti nebo akcionáře této společnosti. Soud tedy, v případě, že zvláštní právo vyjadřuje vůli obsaženou ve stanovách nebo je této vůli obsahově nejbližší, rozhodne, jaké zvláštní právo je s akcií spojeno. Nebude-li možno zjistit vůli ve stanovách, rozhodne, že akcie se jedná o kmenovou akcii. V případě, že soud rozhodne, že se jedná o kmenovou akcii, může vlastník akcie požadovat, aby akciová společnost od něj do 1 měsíc do rozhodnutí soudu akcii za přiměřenou cenu odkoupila. Výjimku by tvořila situace, kdy by byla pochybnost týkající se zvláštního práva zřejmá již v době, kdy akcionář akcii získal (ZOK, § 276-277).

Výše uvedená právní úprava akcií se zvláštními právy představuje zcela novou právní úpravu, které neodpovídají žádná ustanovení zák. č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku. Zákon současně předpokládá, že při výkladu stanov mohou vzniknout určité nejasnosti či výkladové potíže a pro tyto účely je nutno rozhodnutí soudu o obsahu stanov, kdy úkolem soudu je sporný obsah stanov vyložit. Pokus soud dospěje k závěru, že ze stanov pro konkrétní akcie nevyplývá žádné zvláštní právo, rozhodne, že se jedná o akcie kmenové. V tomto případě má akcionář právo požadovat po společnosti odkup těchto kmenových akcií za přiměřenou cenu. V § 272 ZOK jsou uvedeny podmínky uplatnění tohoto práva.

Ačkoliv jsou zvláštní práva, která se mohou pojit s akciemi v § 276 odst. 3 zákonem výslovně uvedena, ZOK tyto práva v komentovaném ani jiném ustanovení blíže nevymezuje. Konkrétní obsah těchto práv je proto ponechán na vymezení ve stanovách dané akciové společnosti.

Zákon umožňuje vytvořit řadu kombinací, jak jednotlivá práva do konkrétního druhu akcií včlenit.

Akcie s rozdílným podílem na zisku či na likvidačním zůstatku

Akcie s rozdílným podílem na zisku nemohou být vydány jako samostatný druh (tzn. bez toho, že by akciová společnost vydala i akcie jiného druhu), neboť pak by nebylo možno hovořit o podílu na zisku, který je „rozdílný“. Akcie s rozdílným podílem na zisku proto musejí být vydány zároveň s akciemi jiného druhu, se kterými je spojen „rozdílný“ podíl na zisku.

Nemusí se však jednat pouze o podíl na zisku, ale taktéž o podíl na likvidačním zůstatku či na jiných vlastních zdrojích akciové společnosti.

Právo na zisk a právo na likvidační zůstatek nemusí být uplatněny u jednoho druhu akcií současně, tyto dva práva mohou být v rámci různých druhů akcií kombinovány.

Pojmenování jednotlivých druhů akcií a vymezení práv s nimi spojených je nutno vymezit ve stanovách akciové společnosti.

Za nejvýznamnější rozdíl mezi akciemi se zvláštními právy a prioritními akciemi je považována skutečnost, že s akcií s rozdílným podílem na zisku mohou být spojena i jiná práva, která nemohou být spojena s prioritními akciemi podle § 278 odst. 1. Podle Vybírala³⁴, může „*Rozdíl mezi akciemi s rozdílným podílem na zisku a mezi prioritními akciemi může spočívat v rozdílné výši podílů na zisku či na jiných vlastních zdrojích spojený s těmito dvěma druhy akcií*“.

Akcie s pevným podílem na zisku či na likvidačním zůstatku

Akcie s pevným podílem na zisku představují zvláštní druh akcií, které jsou charakteristické skutečností, že je s nimi spojen podíl na zisku, jehož výše je pevně stanovená. Tento druh akcií lze, na rozdíl od akcií s rozdílným podílem na zisku, vydávat samostatně.

---

³⁴ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. s. 1406

Předmětem akcie nemusí být pouze pevný podíl na zisku, může se taktéž jednat o pevný podíl na likvidačním zůstatku či na jiných vlastních zdrojích akciové společnosti.

Pro akcie s pevným podílem na zisku či na jiných vlastních zdrojích akciové společnosti je charakteristické, že dávají vlastníkovvi akcie oprávnění k tomuto podílu jen tehdy, pokud budou splněny podmínky pro rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů mezi akcionáře. Podmínkou splnění podmínek pro rozdělení zisku se akcie s pevným podílem na zisku odlišují od zakázaných úrokových akcií.

Akcie s podřízeným podílem na zisku

Obsah pojmu podřízeného podílu na zisku není zcela jasný. Využijeme-li však analogii dluhopisového a insolvenčního práva, můžeme z toho vyvodit, že s akcií s podřízeným podílem na zisku je spojeno právo na výplatu podílu na zisku až po vyplacení zisku jiným akcionářům vlastním jiný druh nebo jiné druhy akcií, do kterých právo na podřízený podíl na zisku nebylo vtěleno.

Akcie s rozdílnou váhou hlasů resp. akcie s násobnými hlasovacími právy

Akcie s rozdílnou váhou hlasů spočívají v úpravě stanovami vydání akcií, se kterými je spojeno více hlasů než s jinými akciemi o stejné jmenovité hodnotě.³⁵

Akcie s násobnými hlasovacími právy nemohou být vydávány samostatně. Mohou být vydávány pouze v kombinaci s jiným druhem akcií, a to s kmenovými, prioritními či s jinými zvláštními akciemi.

Další druh akcií

Podle komentáře k § 276 nelze vyloučit vydávání jiných zvláštních druhů akcií, které ZOK v § 276 odst. 3 výslovně nepojmenovává ani neupravuje.

---

³⁵ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. s. 1408

Stanovy akciové společnosti by tak mohly upravit jako zvláštní druhy akcií mj. i tzv. zaměstnanecké akcie, ale také i zakladatelské akcie.³⁶

5.3. Rozdělení akcií podle podoby

Základní **rozdělení akcií z hlediska podoby** rozděluje akcie podle toho, zda jsou emitovány v listinné formě, či zda jsou pouze zapsané v evidenci. Akcie se tudíž dle výše uvedeného kritéria dělí na:³⁷

- akcie listinné, které představují fyzické listiny,
- akcie zaknihované, které představují akcie zapsané v evidenci.

5.4. Rozdělení akcií podle formy

Akcie jsou dále děleny z hlediska **formy**, tj. podle toho, zda je na nich uvedeno jméno jejich majitele, nebo zda je za jejich majitele považována osoba, která je drží. Akcie jsou děleny následovně:

Akcie na jméno

Pro akcie na jméno je charakteristické, že jsou vydávány na jméno určité fyzické či právnické osoby. Tento cenný papír se může v listinné podobě na jinou osobu převést pouze prostřednictvím rubopisu (tzv. indosamentu) a jeho fyzickým předáním přijímající osobě. Zaknihované akcie se převádí na základě smlouvy o registraci podle § 21 zákona o cenných papírech. Akcie na jméno s sebou nesou výhodu spočívající v lepší ochraně proti odcizení, nevýhodu spočívající v jejich obtížnější prodejnosti. Stanovy akciové společnosti mohou převoditelnost akcií omezit a převod vázat na souhlas některého z orgánů akciové společnosti.

Akcie na jméno se odlišuje od akcie na majitele zejména následujícími znaky:

³⁶ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. s. 1410

³⁷ Rozdělení akcií [online]. [cit. 2014-12-12]. Cyrrus Corporate finance. Dostupné z: <http://www.anonymni-akcie.cz/rozdeleni-akcii/>

- Na akcii je uvedeno jméno vlastníka akcie, akcie je tudíž s osobou vlastníka velice úzce spjata. Akciová společnost je povinna vést seznam akcionářů, kdy akcionářem je ve vztahu k akciové společnosti podle § 265 odst. 1 osoba zapsaná v seznamu akcionářů.
- Převod akcií na jméno je realizován na základě smlouvy, která nemusí mít písemnou formu. Při převodu akcie na jméno v listinné podobě je nezbytné zajistit záznam v rubopise akcie a předání této akcie. Náležitostmi, které je nutno do rubopisu napsat jsou minimálně: identifikace nabyvatele akcie, podpis převodce; datum převodu není vyžadován. Převod listinné akcie na jméno vůči akciové společnosti je účinný pod podmínkou, že je akciové společnosti oznámena změna osoby akcionáře a akcie na jméno je předložena, není tudíž vyžadován zápis akcionáře v seznamu akcionářů.
- Pro převody zaknihovaných či imobilizovaných akcií na jméno platí speciální úprava v § 275 odst. 2,
- Převoditelnost akcie na jméno je upravena § 270 a násl. ZOK a může být omezena, nikoliv však vyloučena; převoditelnost zaknihovaných akcií lze omezit obdobně, kdy se řídí § 275 odst. 1 ZOK.

Níže uvádíme vybranou rozhodovací praxi tj. **judikaturu**, která se týká problematiky formy akcií³⁸.

Ze skutečnosti, že akcie mají zaknihovanou podobu a lze u nich zjistit, kdo je jejich majitelem, neznamená, že se jedná o akcie na jméno. Rozhodující pro posouzení formy akcií je forma akcií uvedená ve stanovách akciové společnosti. Toto vyplývá z publikovaného rozhodnutí nejvyššího soudu NS 29 Odo 981/2005.

V případě, že se akciová společnost dozví o úmrtí akcionáře – držitele akcie na jméno, neplyne jí ze zákona povinnost zjišťovat, dokud jí není oznámen přechod akcií na dědice, na koho akcie zemřelého akcionáře přešly. Povinností akcionáře je, aby v případě změny majitele akcií, včetně změny majitele akcií v důsledku úmrtí, učinil vůči akciové společnosti úkony, na základě kterých bude zapsán do seznamu akcionářů. VS Praha 7 Cmo 134/2003.

---

³⁸ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I. díl. s. 1339

Akcie na majitele

Akcie na majitele představuje cenný papír na doručitele. Držitel této akcie je pro společnost anonymní. Převod akcií na majitele je jednodušší, jsou-li v listinné podobě, kdy postačuje jejich předání; má-li se uskutečnit převod akcií na majitele v zaknihované podobě, je nezbytné, stejně jako u akcií na jméno, převod realizovat na základě smlouvy o registraci podle zákona o cenných papírech. Výhodou akcií na majitele je jejich snadná obchodovatelnost na sekundárních trzích; tyto akcie jsou vždy volně převoditelné. S akciemi na majitele souvisí skutečnost, že dne 7. května 2012 schválila poslanecká sněmovna ČR zákon, v důsledku kterého se všichni držitelé těchto akcií budou muset k 1. 1. 2014 zaregistrovat u Centrálního depozitáře nebo tyto akcie uložit u banky. Osoby, které tak neučiní, budou muset změnit status svých akcií na akcie na jméno. Tento stav je důsledkem ostré kritiky, neboť společnosti,

Rozhodnutí, zda akciová společnost vydá akcie na jméno, akcie na majitele či zaknihované akcie, je činěno buď zakladateli akciové společnosti (podle § 250 ZOK) či akcionáři při změnách stanov akciové společnosti, kdy se řídí zejména § 415 až § 417 a § 421 odst. 2 ZOK.

Rozhodnutí o změně formy akcií vyžaduje změnu stanov akciové společnosti, která se řídí § 421 odst. 2 písm. a) a § 416 a § 417 odst. 2. Rozhodnutí o změně formy akcií, které je učiněno rozhodnutím valné hromady, vyžaduje souhlas minimálně tříčtvrtinové většiny hlasů přítomných akcionářů, kteří vlastní akcie, kterých se rozhodnutí týká. Rozhodnutí valné hromady vyžaduje zápis ve formě notářského zápisu, přičemž součástí notářského zápisu bude rovněž text stanov.³⁹

Rozhodnutí o přeměně akcií na zaknihované akcie a naopak se řídí § 421 odst. 2 písm. a) a § 416, proto rozhodnutí valné hromady o přeměně akcií vyžaduje souhlas minimálně dvouřetinové většiny hlasů přítomných akcionářů, o rozhodnutí je vyžadován zápis ve formě notářského zápisu.

Přeměna akcií (jako druhu cenného papíru) na zaknihované akcie (jako formy zaknihovaných cenných papírů) a naopak je upravena § 529 až § 544 NOZ.

Akcie mohou být vydávány v různé formě, a to i v rámci jednoho druhu akcií (podle § 276 a § 277 ZOK), či jako kusové akcie (podle § 257 ZOK).

---

³⁹ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I. díl. s. 1332-1333

Kusová akcie

Kusové akcie jsou nově upraveny § 257 ZOK a představují akcie nemající jmenovitou hodnotu a tudíž představující totožné podíly na základním kapitálu. Podíly na základním kapitálu se určují podle počtu akcií, kdy na jednu akcii připadá jeden hlas.

Mezi základní výhody kusových akcií se řadí skutečnost, že by kusové akcie měly usnadnit postup při změnách ve výši základního kapitálu nebo např. při přechodu na jinou měnu, neboť kusové akcie není nutno měnit za nové či nechat vyznačit novou jmenovitou hodnotu na plášti akcie.

Podle odst. 1 § 257 ZOK může akciová společnost vydat kusové akcie, určí-li tak stanovy. Podle odst. 2 § 257 ZOK vydá-li akciová společnost kusové akcie, nemůže vydat či mít vydány akcie se jmenovitou hodnotou.

Hromadná akcie

Podle § 261 ZOK mohou mít akcie téže společnosti různou jmenovitou hodnotu. Podle § 262 ZOK může být taktéž vydána **hromadná akcie**, musí pak obsahovat údaj o tom, kolik akcií a jakého druhu nahrazuje.

Institut hromadné akcie souvisí s možností nahradit cenné papíry hromadnou listinou, kdy se nově s účinností ZOK a NOZ tato možnost zavádí obecně u všech zastupitelných cenných papírů, kdy ve staré úpravě tato možnost platila pouze u akcií, poukázek na akcie, dluhopisů a podílových listů.

NOZ zakotvuje právo vlastníka na výměnu hromadné listiny za jednotlivé cenné papíry, oproti stávající úpravě v Zákoně o cenných papírech, která toto umožňovala jen v případě předchozího vymezení tohoto práva stanovami (případně emisními podmínkami)⁴⁰.

Kurs představuje částku, za kterou se akcie převádí na regulovaném trhu. Emisní kurz představuje částku, za kterou je akcie vydána. Emisní kurz je tvořen součtem jmenovité hodnoty akcie a emisního ážia. Podle § 247 odst. 1 ZOK nesmí být emisní kurz akcie nižší, než je jmenovitá hodnota akcie. Podle § 247 odst. 2 ZOK nesmí být emisní kurz akcie nižší než je její účetní hodnota; kdy

---

⁴⁰ *Bulletin BBH. Rekodifikace. Cenné papíry a smlouvy o cenných papírech* [online]. červen 2013. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.bbh.cz/files/bulletin/bbh-bulletin-cenne-papiry-cerven-2013.pdf>

účetní hodnota se vypočte jako podíl základního kapitálu a počtu vydaných kusových akcií.

Zatimní list je upraven v § 285 ZOK. Určí-li tak stanovy, mohou být práva a povinnosti spojené s nesplacenou akcií, spojena se zatimním listem. Zatimní list představuje cenný papír na řad, a musí obsahovat:

- označení zatimní list,
- jednoznačnou identifikaci společnosti,
- jednoznačnou identifikaci vlastníka zatímního listu,
- jmenovitou hodnotu tvořenou součtem jmenovitých hodnot nesplacených akcií,
- počet akcií, které zatimní list nahrazuje, jejich formu nebo údaj, že nahrazuje zaknihované akcie, popřípadě i určení jejich druhu,
- splacenou a nesplacenou část emisního kursu akcií a lhůty pro jeho splácení,
- podpis člena nebo členů představenstva, kdy podpis může být nahrazen jeho otiskem, pokud jsou na listině současně použity ochranné prvky proti jejímu padělání nebo pozměnění.

6. PRÁVA SPOJENÁ S AKCIEMI

Podle § 279 mohou být akcie, s nimiž není spojeno hlasovací právo, vydány jen v případě, že souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřesáhne 90 % základního kapitálu akciové společnosti.

Zde došlo k úpravě od praxe, která platila do 31. 12. 2013, kdy nebylo možno překročit u prioritních akcií polovinu základního kapitálu akciové společnosti. Důvodem zavedení omezení, které je ve svém principu benevolentnější, je nutnost zajištění emise dostatečného množství akcií, s nimiž je spojeno právo hlasovat na valné hromadě.⁴¹

V případě, že valná hromada rozhodne o tom, že přednostní podíl na zisku nebude vyplacen, či ode dne prodlení s výplatou podílu na zisku, nabývá od tohoto dne vlastník prioritní akcie hlasovacího práva, a to až do doby, kdy valná hromada rozhodne o vyplacení přednostního podílu na zisku či do okamžiku vyplacení tohoto podílu na zisku v případě, že byla akciová společnost v prodlení s touto výplatou (§ 280, odst. 1 ZOK).

V případě, že vlastník prioritní akcie nabyt přechodně hlasovací právo podle § 280 odst. 1, má právo hlasovat v rozsahu *celého pořadu na valné hromadě, která rozhodne o vyplacení přednostního podílu na zisku.* (§ 280, odst. 2 ZOK).

Přechodné hlasovací právo má souvislost s celkovým počtem hlasů plynoucích z účasti v obchodní korporaci, kdy tato problematika je upravena § 73 odst. 3 ZOK.

Definice **většinového společníka** je upravena v § 73 ZOK.

Většinovým společníkem je společníkem, který disponuje většinou hlasů, jež plynou z účasti v obchodní korporaci. Obchodní korporace, ve které většinový společník disponuje většinou je považována za obchodní korporaci s většinovým společníkem.

Do celkového počtu hlasů, jež plynou z účasti v obchodní korporaci, se nezapočítávají hlasy z vlastních podílů ve vlastnictví obchodní korporace či jí

---

⁴¹ HEJDA, Jan, ČÁP, Zdeněk. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy.* Praha: Linde Praha, a.s., 2013. ISBN 978-80-7201-917-5. s. 326

ovládané osoby, ani z podílů, které na účet obchodní korporace nebo osoby jí ovládané nabyta jiná osoba jednající vlastním jménem.

Podíl, se kterým není hlasovací právo spojeno trvale, je pro potřeby odstavců 1 a 2 § 73 bez hlasovacích práv i tehdy, když se podle ZOK hlasovací právo dočasně nabývá.

6.1. Samostatně převoditelná práva

Problematiku samostatně převoditelných práv upravují § 281 až § 282 ZOK.

Podle § 281 až § 283 ZOK se převodem akcie převádějí všechna práva spojením a akcií. Podle § 281 se převodem akcie převádějí všechna práva s akcií spojená, ledaže zákon určí jinak.

Samostatně lze převádět:

- právo na vyplacení dividendy,
- přednostní právo na upisování akcií,
- právo na vyplacení podílu na likvidačním zůstatku,
- jiná podobná majetková práva určená stanovami.

Určují-li to v souladu se ZOK stanovy nebo ZOK, může být právo oddělené od akcie spojeno s cenným papírem vydaným k této akcií.

Samostatně nelze převádět hlasovací právo spojené s akcií. Samostatně převoditelné právo je převáděno smlouvou o převodu pohledávky.

Pokud společnost dala příkaz k zápisu samostatně převoditelného práva do evidence zaknihovaných cenných papírů, převádí se právo registrací převodu v evidenci.

ZOK, na rozdíl od zákona č. 513/1990, obchodního zákoníku, uvolňuje úpravu samostatně převoditelných práv, jež je možno převádět bez současného převodu akcie. Samostatně převoditelná práva jsou rozšířena o „jiná obdobná majetková práva určená stanovami“.

Nově provedenou úpravou v ZOK byla akciovým společnostem dána možnost, aby ve svých stanovách v souladu se ZOK rozhodly, která majetková práva spojená s akcií mohou být samostatně převáděna, čímž je umožněno zabránit *úplnému „vyprázdnění“ obsahu akcií.*

Jedná se zejména o použití kupónu podle § 523 NOZ, případně o převod jiných práv než práv na výnos.

V případě, že akciová společnost dala příkaz k zápisu samostatně převoditelného práva spojeného se zaknihovanou akcií do evidence zaknihovaných cenných papírů, převádí se toto právo registrací převodu v evidenci zaknihovaných cenných papírů. *Na postup při zápisu samostatně převoditelného práva a na převody tohoto práva se použijí obdobně ustanovení jiného právního předpisu upravující převody zaknihovaných cenných papírů (§ 282, odst. 1).*

Právo, na které byl vydán cenný papír podle § 281 odst. 2 nebo které bylo zapsáno podle odst. 1, se spolu s akcií nepřevádí.

Převod a oddělení samostatně převoditelného práva se vyznačí na akcií nebo v evidenci zaknihovaných cenných papírů. Je nutno vyznačit oddělení či převod samostatně převoditelného práva na akcií či v příslušné evidenci tak, aby bylo zřejmé, že s takovou akcií nejsou spojena všechna obvyklá práva.

Podle § 283 se samostatně převoditelné právo, nejedná-li se o případy uvedené v § 282, převádí prostřednictvím smlouvy o postoupení pohledávky. Zde je vycházeno z klasického modelu, podle kterého je samostatně převoditelné právo převáděno prostřednictvím cese, tzn. smlouvou o postoupení pohledávky.

6.2. Akcie jako předmět majetkových práv

Spoluvlastnictví akcie upravuje § 32 odst. 4 ZOK. Akcii mohou spolu vlastnit dva nebo více spoluvlastníků a v případě spoluvlastnictví jsou akcie společným majetkem a vůči obchodní společnosti spravuje podíl pouze správce společné věci podle § 1134 až § 1138 NOZ.⁴²

Akcie může být také součástí SJM, kdy se na ni v tomto případě vztahuje příslušná úprava SJM.

Akcie může být taktéž **předmětem zástavy**, kdy podle § 32 odst. 3 platí, že lze zastavit podíl společníka v obchodní korporaci pouze za podmínek, za kterých lze tento podíl převést

---

⁴² LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. Díl I. s. 1328-1329

Dědění akcií či jiné právní nástupnictví a přechod akcií s tímto související je upraven v § 42 ZOK, kdy podle § 42 odst. 1 přechází akcie na dědice či právního nástupce, přičemž stanovy akciové společnosti nemohou tento přechod omezit ani zakázat.

V případě, že akcionář zemře, je v době řízení o dědictví rozhodná dohoda dědiců o výkonu práv spojených s akcií jako podílem, jež je předmětem pozůstalosti (§ 42, odst. 2 ZOK). Neexistuje-li rozhodná dohoda dědiců o výkonu práv spojených s akcií, vykonává práva spojená s akcií správce pozůstalosti. V případě, že správce pozůstalosti (či její příslušné části) není ustaven, může vykonávat práva spojená s akcií vykonavatel závěti podle § 1554 odst. 2 a 1555 NOZ. V případě, že neexistuje dohoda dědiců, ani není ustaven správce pozůstalosti ani vykonavatel závěti, ustanoví správce závěti soud, který projednává pozůstalost. Soud ustanoví vykonavatele závěti na návrh akciové společnosti či některého z dědiců. Správce pozůstalosti či vykonavatel závěti je oprávněn vykonávat všechna práva spojená s akcií jako s podílem.

Jsou-li akcie **předmětem odkazu**, nabývá odkazovník postavení akcionáře až okamžikem převodu akcií na odkazovníka podle § 1621 odst. 1 NOZ.

Převody akcií obecně

V zásadě je každá akcie vždy převoditelná. V případě **akcií na jméno a zaknihovaných akcií** však platí, že jejich **převoditelnost může být omezena, nikdy** však nemůže být zakladateli či akcionáři akciové společnosti **zcela vyloučena**, a to ani rozhodnutím při založení akciové společnosti, ani následným rozhodnutím o změně stanov.⁴³

Vždy převoditelným cenným papírem je **akcie na majitele**, která byla vydána v listinné podobě tj. v podobě listiny (viz § 274 a § 275 k).

Převod akcie představuje, kromě primárního úpisu akcií, základní způsob, kterým dochází k převodu práv akcionáře a prostřednictvím kterého vzniká či zaniká účast akcionáře v akciové společnosti; představuje základní dispozici s akciemi.

Převod akcie je realizován na základě odpovídajících ustanovení o převodech cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů (viz § 269 a násl. a § 275 k)

---

⁴³ Viz § 259 a 275 (k)

Pro převody neztělesněných akcií se použití ustanovení § 1895 a násl. NOZ. Zatímní list je převáděn převodem zatímního listu.

Smlouvy o převodech akcií

Převody akcií jsou realizovány na základě převodních smluv o cenných papírech, přičemž od 1. 1. 2014 nejsou speciálně upraveny žádné smlouvy o cenných papírech, tudíž ani Smlouvy o převodech cenných papírů, a to ani v NOZ, ani v ZOK, ani v jiném právním předpise. Pro převody se tudíž použije obecná úprava kontraktačního procesu obsažená v § 1724, resp. § 1731 a násl. občanského zákoníku.⁴⁴

Převody akcií mohou být úplatné či neúplatné. Na úplatné převody akcií se použije úprava kupní smlouvy v NOZ, na bezúplatné převody akcií se použije právní úprava darovací smlouvy NOZ. Dále mohou být akcie převáděny rovněž na základě smlouvy o zápůjčce, což se však týká pouze genericky určených akcií, přičemž zápůjčka může být jak úplatná, tak bezúplatná. Dále mohou být akcie převáděny prostřednictvím směnné smlouvy.⁴⁵

Specifickými změnami v osobě vlastníka akcie dochází na základě smlouvy o koupi závodu či vložení závodu do základního kapitálu akciové společnosti či jako důsledek přeměny obchodní společnosti.

Věcněprávní aspekty převodů akcií

NOZ upravuje převod vlastnického práva k movitým věcem v § 1101 a násl. Vzhledem ke skutečnosti, že akcie je cenný papír (věc movitá hmotná) či zaknihovaný cenný papír (věc movitá nehmotná), pravidla pro převody cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů se uplatní taktéž pro převody akcií. NOZ upravuje převody cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů v § 1103 a násl.

Cenný papír na řad a tudíž také akcie na jméno se podle § 1103 odst. 2 NOZ převádí **rubopisem a smlouvou** k okamžiku předání tohoto cenného

---

⁴⁴ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I.díl. S 1325

⁴⁵ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I.díl. S 1326

papíru. Náležitosti rubopisu a úkony související s přijetím, oprávněná osoba z rubopisu a prokazování tohoto oprávnění, upravuje ustanovení právního předpisu upravujícího směnky.

Převodce akcie (cenného papíru) ručí za uspokojení práv z cenného papíru, pouze je-li k tomu zvlášť zavázán. Smlouva o převodu musí mít písemnou formu, ledaže stanoví zákon o konkrétním smluvním typu jinak.⁴⁶

Jiný postup je uplatňován v případě převodu vlastnického práva k **zaknihované akci**. V tomto případě nabyvatel (vlastník) nabývá vlastnické právo **zápisem zaknihované akcie na účet vlastníka**. V případě, že se zaknihovaná akcie zapisuje taktéž na účet zákazníků, je vlastnické právo k akci nabyto okamžikem zápisu **na účet zákazníků**. Smlouva o převodu nemusí mít písemnou formu.⁴⁷

Co se týče **imobilizovaných akcií** (obecně imobilizovaných cenných papírů), podle § 1104 odst. 3 NOZ, platí, že na nabývání vlastnického práva k imobilizovaným akciím se použijí obdobně ustanovení o nabývání vlastnictví k zaknihovaným cenným papírům.

---

⁴⁶ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I.díl. S 1326

⁴⁷ Viz komentář k § 275 ZOK

7. KOMPARACE PRÁVNÍ ÚPRAVY S VYBRANÝMI PRÁVNÍMI ÚPRAVAMI STÁTŮ EU

7.1. Právní úprava akcií na Slovensku

Právní úprava akcií na Slovensku je zakotvena jednak v Obchodném zákonníku, jednak v Zákonu o cenných papírech.

Obchodný zákonník upravuje akciovou spoločnosť v dále V.

Obchodný zákonník v § 154 odst. 3 rozlišuje mezi soukromou a veřejnou akciovou společností, přičemž veřejnou akciovou společností je společnost, která vydala všechny akcie nebo část akcií na základě veřejné výzvy k úpisu akcií anebo jejíž akcie přijala burza k obchodování na trhu cenných papírů v některém ze smluvních států Dohody o Evropském hospodářském prostoru (dále jen EHP).⁴⁸

7.1.1. Pojem akcie

Akcie představuje práva akcionáře jako společníka podílet se podle zákona a stanov akciové společnosti na řízení této společnosti, zisku a na likvidačním zůstatku při zrušení společnosti s likvidací, které jsou spojeny s akcií jako s cenným papírem, pokud zákon nestanovuje jinak.

Akcie, jako cenný papír, vyjadřuje po vydání akcie práva akcionáře, které akcionář získává *ex lege* zápisem akciové společnosti do obchodného registra bez ohledu na emisi akcie jako cenného papíru. Dokud akcionář úplně nesplatí emisní kurz akcie, vyjadřuje práva akcionáře dočasný list, což je cenný papír, se kterým je spojena povinnost akcionáře splnit závazek na splacení emisního kurzu upsaných akcií, který akcionář převzal při úpise.

Akcie představuje **cenný papír**, jenž se vyznačuje následujícími charakteristikami. Jedná se o cenný papír:

- kauzální, kdy je na akcii vyznačený důvod jejího vydání,
- účastnický, kdy akcie představuje participaci akcionáře na společnosti,

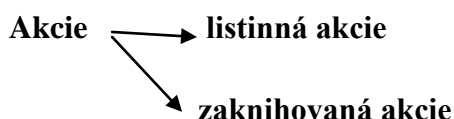
---

⁴⁸ SUCHOŽA, Jozef. *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, xiv, 529 s. ISBN 978-80-7357-707-0.

- soukromoprávní, kdy akcii emituje akciová společnost jako soukromoprávní korporace,
- spekulativní, neboť výše její dividendy není zaručená,
- převoditelný, neboť umožňuje převod na jinou osobu.

Akcii může být vydaná v podobě listinného cenného papíru nebo v podobě cenného papíru zaknihovaného.

Akcii obsahuje následující náležitosti:

- obchodní jméno a sídlo společnosti,
- jmenovitou hodnotu,
- označení, zda akcii zní na doručitele nebo na jméno, při akcii na jméno musí být uvedeno obchodní jméno nebo název, sídlo a identifikační číslo právnické osoby či zahraniční právnické osoby, identifikační číslo v případě, bylo-li přiděleno
- výšku základního jmění, počet všech akcii společnosti k datu vydání emise akcii,
- datum vydání emise akcii.

Listinná akcii obsahuje také číselné označení a podpis člena nebo podpisy členů představenstva, kteří jsou oprávněni jednat za společnost v čase vydání akcii.

Listinná akcii obsahuje také číselné označení a podpis člena / členů představenstva, kteří jsou oprávněni jednat za společnost v době vydání akcii. Dále listinná akcii obsahuje taktéž určení práv s ní spojených minimálně s odkazem na úpravu ve stanovách.

Akcii představuje základní pojem akciového práva, který se promítá do úpravy základního jmění, postavení společníka akciové společnosti a cenných papírů. Součet jmenovitých hodnot akcii, které mají být při vzniku společnosti vydány, se rovná výši základního jmění, schváleného ustanovujícím valným

shromážděním, resp. zakladateli (při založení bez výzvy k upisování akcií) (viz. § 154).

Akcie, po jejím vydání, jako cenný papír, představuje práva akcionáře, která získává akcionář **ex lege** zápisem akciové společnosti do **obchodného registra**, bez ohledu na emisi akcie jako cenného papíru. Do úplného splacení emisního kurzu představuje práva akcionáře cenný papír, který se nazývá **dočasným listem**, se kterým je mimo jiné spojena povinnost akcionáře splnit závazek, který převzal při úpise, a to na splacení emisního kurzu upsaných akcií.

7.1.2. Akciová společnost

Akciová společnost představuje kapitálovou obchodní společnost, která povinně vytváří základní jmění. Součet jmenovitých hodnot akcií emitovaných společností vytvářející výši základního jmění zapisovanou do obchodního rejstříku.

Akciová společnost zodpovídá, jako právnická osoba, za své závazky celým svým majetkem, akcionáři neručí za závazky společnosti.

Akciová společnost může být založena za účelem vykonávání podnikatelské činnosti, ale také nepodnikatelské činnosti.

Akcie představuje právo akcionáře jako společníka podílet se podle zákona a stanov společnosti na jejím řízení, zisku a na likvidačním zůstatku po zrušení společnosti s likvidací, které jsou spojeny s akcií jako s cenným papírem, pokud zákon nestanovuje jinak.

Akcie může být vydaná v podobě listinného cenného papíru (listinná akcie) nebo v podobě zaknihovaného cenného papíru (zaknihovaná akcie), pokud zákon nestanovuje jinak.

Soukromá a veřejná akciová společnost

Akciová společnost na Slovensku může být soukromou akciovou společností nebo veřejnou akciovou společností. Za veřejnou akciovou společnost se považuje společnost, která vydala všechny akcie nebo jejich část na základě veřejné výzvy k upisování akcií nebo společnost, kterou vydané akcie byly přijaty burzou k obchodování na trhu cenných papírů.

Za vydání akcií na základě veřejné výzvy k upisování akcií se také považuje případ, kdy upíše všechny akcie obchodník s cennými papíry na základě smlouvy o obstarání vydání akcií, pokud smlouva neobsahuje závazek obchodníka s cennými papíry, že prodá akcie uvedené v této smlouvě předem určeným osobám.

Veřejná akciová společnost, která vydala všechny akcie ve formě akcií na jméno, má nejvíc 100 akcionářů a její akcie nejsou přijaté na burzu k obchodování na trhu s cennými papíry, může se souhlasem dvou třetin všech akcionářů rozhodnout, že přestává být veřejnou akciovou společností a stává se soukromou akciovou společností. K určení počtu akcionářů je rozhodující počet akcionářů, kteří jsou zapsáni v seznamu akcionářů. Rozhodnutí o tom, že společnost přestává být veřejnou akciovou společností, se ukládá do sbírky listin a společnost je povinna uveřejnit oznámení o přijetí tohoto rozhodnutí v periodickém tisku s celostátní působností uveřejňujícím burzovní zprávy. Jestliže po přijetí tohoto rozhodnutí společnost zvýší základní jmění na základě veřejné výzvy k upisování akcií nebo pokud akcie této společnosti přijme burza k obchodování na trhu s cennými papíry, stává se opět veřejnou akciovou společností (§ 95 až § 117, ZOK).

7.1.3. Práva spojená s akciemi

Z akcie, jako cenného papíru, vyplývají akcionářům vzájemně propojená práva, které mohou mít majetkovou či nemajetkovou povahu. Minoritním akcionářům náleží zvláštní práva.

Majetková práva spojená s akciemi představují:

- právo na dividendu,
- právo na podíl na likvidačním zůstatku.

Výše uvedená práva je možno převést taktéž samostatně, bez převodu samotné akcie (srov. § 19 odst. 4 ZCP).

K výše uvedeným samostatně převoditelným majetkovým právům je možno přiřadit také zvláštní právo smíšené povahy, a to přednostní právo na úpis nových akcií při zvyšování základního jmění (upraveno § 204a, odst. 4).

S akcií jsou spojena **majetková práva**, a to právo na dividendu (které je upraveno § 178 odst. 2), právo na podíl na likvidačním zůstatku, kdy na základě §

19, odst. 4 Zákona o cenných papírech lze **oba dva práva převést taktéž samostatně, bez převodu samotné akcie**. Právo na dividendu může být ztělesněné přímo v cenném papíru, jako kupón, resp. talón (podle § 4 Zákona o cenných papírech), na převod ostatních samostatně převoditelných práv se použije § 524 a následujících Obchodního zákoníku.

Mezi nemajetková práva spojená s akciemi se řadí:

- právo na řízení a kontrolu společnosti,
- práva minoritních akcionářů (podle § 181 odst. 1), která představují právo na zvolení mimořádného valného shromáždění,
- právo na zařazení jimi určené záležitosti na program valného shromáždění a jiné práva podle § 182 odst. 1,
- právo na žalobu actio pro socio, práva odpovídající osobitým povinnostem akcionářů podle zákona o cenných papírech (oznamovací a nabídková povinnost).

Mezi **nemajetková práva**, která jsou spojena s akciemi se řadí: právo na řízení a kontrolu společnosti a dále práva smíšené povahy, zejména přednostní právo na úpis nových akcií při zvyšování základního jmění akciové společnosti (podle § 204a odst.4).

Práva minoritních akcionářů jsou upravena § 181 – 182, kdy:

- § 181 kdy odst. 1 upravuje právo na zvolení mimořádného valného shromáždění,
- § 182 odst. 1 upravuje právo na zařazení minoritními akcionáři určených záležitostí na program valného shromáždění,
- § 182 odst. 2 upravuje právo na žalobu actio pro socio,
- dále jsou upraveny práva odpovídající osobitým povinnostem akcionářů podle zákona o cenných papírech, kterými jsou oznamovací a nabídková povinnost.

Dělení akcií

U akcií jsou tradičně rozlišovány podoba (§ 155 odst. 2) a forma (§ 156 odst. 1) a druh (§ 159 odst. 1). Akcie může akcie znít na jméno nebo na doručitele.

Obchodný zákonník vzájemně podmiňuje podobu a formu akcií v ustanovení § 156, odst. 2, kdy uvádí, že akcie na doručitele může být vydaná pouze jako akcie zaknihovaná; dále pak v § 10 odst. 3 Zákona o cenných papírech.

7.1.4. Druhy akcií

Druhy akcií, které může akciová společnost vydávat, jsou regulované dvojím způsobem, jednak pozitivním vymezením uzavřeného počtu druhů akcií (numerus clausus; § 155 odst. 6), jednak negativním vymezením tzv. úrokových akcií. Důvodem negativního vymezení úrokových akcií v zákoně vyplývá ze skutečnosti akcie jako spekulativního cenného papíru.

Slovenská úprava je při vymezení druhů akcií striktní, kdy dovoluje emitovat pouze ty druhy akcií, které Obchodný zákonník vymezuje pozitivně tj. způsobem numerus clausus.

Vydání jiných druhů akcií, než stanovuje Obchodný zákonník se zakazuje. (§ 155 odst. 6).

Druhy akcií, které může akciová společnost emitovat, jsou regulované dvojím způsobem. Jednak se jedná o pozitivní vymezení uzavřeného počtu druhů akcií (podle § 155 odst. 6) nebo negativním vymezením tzv. úrokových akcií.

Výplata úroku bez ohledu na hospodářský výsledek je v rozporu s podstatou akcie jako spekulativního cenného papíru, je v rozporu se zákazem vyplácení úroků z vkladů (podle § 179 odst. 5) a proto je zákonem výslovně zakázána. Proto vydání akcií, se kterými je spojeno právo na určitý úrok nezávisle na hospodářském výsledku společnosti, není dovoleno.

Pokud společnost vydává více druhů akcií, musí akcie obsahovat označení druhu. Akcie, se kterými nejsou spojena žádná zvláštní práva, jsou **kmenovými akciemi** a nemusí obsahovat označení druhu.

Kromě kmenových akcií, se kterými nejsou spojena žádná práva a zároveň s nimi jsou vždy spojena hlasovací práva a, může emitent vydávat jako druh pouze prioritní akcie.

Stanovy akciové společnosti mohou určit vydání druhu akcií, se kterými jsou spojena přednostní práva týkající se dividendy (prioritní akcie), pokud

souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřekročí polovinu základního jmění (§ 159 OZ).

Stanovy mohou určit vydání prioritních akcií, se kterými není spojeno právo hlasování na valném shromáždění. Jejich majitelé mají všechny ostatní práva spojené s akciemi. Ode dne, který následuje po dni přijetí rozhodnutí valného shromáždění o tom, že přednostní dividenda nebude vyplacena, či ode dne zpoždění s výplatou přednostní dividendy nabývá akcionář hlasovací právo a do dne, kdy valné shromáždění rozhodne o vyplacení přednostní dividendy, a pokud byla společnost v prodlení s výplatou přednostní dividendy, až do dne jejího uplatnění. Majitelé prioritních akcií mají právo hlasovat na valném shromáždění, které rozhodne o vyplacení přednostní dividendy, v plném rozsahu.

Kromě kmenových akcií, se kterými nejsou spojena žádná zvláštní práva a zároveň s nimi jsou vždy spojena hlasovací práva, může emitent vydávat jako zvláštní druh pouze prioritní akcie. Zákon přitom navíc určuje kvantitativní restrikcí ve výši poloviny základního jmění, vztahující se k emisi prioritních akcií. **Není však dotčeno v rámci další emise prioritních akcií, aby se tyto lišily navzájem nárokem na dividendu, případně také hlasovacím právem.**

Slovenský zákon o cenných papírech stanoví, že akcie na majitele musí mít povinně podobu zaknihovaných cenných papírů i tehdy, nejsou-li veřejně obchodovatelné.⁴⁹

Skutečnost, že jsou na Slovensku listinné akcie na majitele zakázány, vede k tomu, že slovenské akciové společnosti mají v akcionářské struktuře uvedeny zahraniční společnosti sídlící v daňových rájích, které anonymní akcie povolují.⁵⁰

Obchodný zákonník ve znění účinném po harmonizaci s komunitárním právem **zrušil zaměstnanecké akcie** jako jedinečný druh akcií, a to nejpozději k 1. 1. 2004 (viz § 768c, odst. 17). Důvodem bylo akcentování principu vytvoření a udržování výšky základního jmění, se kterým byli zaměstnanecké akcie, umožňující nesplatit jistou část jmenovité hodnoty, v rozporu.

Zvláštním druhem akcie jako cenného papíru jsou **prioritní akcie** (porovnej s § 159), ke kterým se vážou přednostní práva na dividendu. Pro akcie,

---

⁴⁹ TEJC, Jeroným. *O rušení listinných akcií na majitele*. [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://tejc.cz/o-mne/prace-ve-snemovne/o-zruseni-listinnych-akcii-na-majitele/>

⁵⁰ HORNÁČEK, Jakub. *Zrušení anonymních akcií: krok směrem k transparentnosti?* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.camic.cz/a1155-zruseni-anonymnich-akcii-krok-smerem-k-transparentnosti/news.tab.cs.aspx>

se kterými nejsou spojeny žádné zvláštní výhody, žádné zvláštní práva, zákon uvádí legislativní zkratku „**kmenové akcie**“.

V ustanovení § 157 odst. 3 zákon uvádí pojem **hromadná akcie**, která není zvláštním druhem cenného papíru, ale nahrazuje akcie stejného druhu a ve stejné jmenovité hodnotě a využívá se zejména u listinných akcií.

Obchodný zákonník neumožňuje uplatnit odchylky v podobě zlatých akcií, akcií bez hlasovacích práv bez preferencí a strop vlastnických práv.

7.1.5. Formy akcií

Formy akcií jsou praveny § 156 Obchodného zákonníku. Akcie může znít **na jméno** nebo na **doručitele**. Stanovy mohou založit právo akcionářů na výměnu akcie na jméno za akcie na doručitele a naopak.

Akcie na jméno

Jsou-li akcie na jméno vydány v listinné podobě, pak seznam akcionářů ze zákona vede centrální depozitář podle § 99 odst. 3 písm. i) ZCP. Akciová společnost je povinna uzavřít s centrálním depozitářem smlouvu o vedení seznamu akcionářů po vydání listinných akcií na jméno, a to bez zbytečného odkladu (upraveno § 107 odst. 12 ZCP). Od 1. ledna 2006 vykonává dohled nad splněním této povinnosti Národní banka Slovenska (upraveno § 135 odst. 3 ZCP).⁵¹

Akcie na jméno může znít také na dvě nebo více osob. Práva spojená s akcií může vykonávat kterákoliv z nich nebo osoba jimi zplnomocněná.

Akcie na doručitele / majitele

Zatímco akcie na jméno může být vydána jako listinná nebo zaknihovaná, akcie na doručitele musí být vydaná pouze jako zaknihovaná.

Listinné akcie na majitele jsou na Slovensku zakázány. Toto opatření je však ze strany osoby, které chtějí zůstat v anonymitě v řadě případů obcházeno, kdy se poměrně často stává, že slovenské akciové společnosti mají ve své

---

⁵¹ PATAKYOVÁ, M a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2006, 2. akt. vydání. ISBN 978-80-7400-039-3. s.447

akcionářské struktury uvedeny zahraniční společnosti z různých daňových rájů, kde je anonymní vlastnictví povoleno.⁵²

Akcie na majitele je charakteristická následujícími znaky:

- Neobsahuje identifikaci svého vlastníka a v textu akcie není nikde uvedeno jméno vlastníka této akcie. Pokud by nedošlo k zaknihování či imobilizaci této akcie, což však podle nové právní úpravy není možné a je vyžadováno § 259 odst. 1 písm. e), akcionář vlastníci tuto akcie by byl anonymní.
- V případě, že by nedošlo k zaknihování či imobilizaci akcie, akcionářská práva by byla oprávněna vykonávat ta osoba, která by předložila akcii na majitele. Uplatňování práv ze zaknihovaných či imobilizovaných cenných papírů je upraveno § 275 odst. 3 ZOK, resp. § 2412, § 2413 a § 2414 NOZ a taktéž § 95, § 99 a § 111 zákona č. 256/2004 Sb.⁵³
- Převod akcie na majitele nelze omezit, ledaže by se jednalo o zaknihovanou akcii. Vzhledem ke skutečnosti, že veškeré akcie na majitele, které jsou v současné době vydávány, musí být vydány jako zaknihovaný cenný papír, vyplývá z tohoto, že převod akcie na majitele lze omezit, nikoliv však vyloučit stanovami akciové společnosti.

Imobilizace akcií se může řídit rozdílnými zákony, a to v závislosti na skutečnosti, zda se jedná o imobilizaci při prvotní emisi akcií, která je upravena § 2413 NOZ, nebo zda se jedná o imobilizaci nejen při primární emisi, ale taktéž imobilizace následnou tj. již vydaných akcií, kdy se použijí ustanovení § 93a zákona č. 256/2004 Sb.⁵⁴

Podle § 2413 odst. 2 NOZ může být **schovatelem imobilizovaného cenného papíru** pouze osoba, která je oprávněna vést samostatnou evidenci investičních nástrojů podle zákona č. 256/2004 Sb.; v případech, které jsou upraveny § 93a zákona č. 256/2004 ,Sb., touto osobou může být pouze:

- centrální depozitář,

---

⁵² HORNÁČEK, Jakub. *Zrušení anonymních akcií: krok směrem k transparentnosti?* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.camic.cz/a1155-zruseni-anonymnich-akcii-krok-smerem-k-transparentnosti/news.tab.cs.aspx>

⁵³ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I. díl. s. 1335

⁵⁴ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I. díl. s. 1334

- obchodník s cennými papíry, který je oprávněn poskytovat investiční služby úschovy a správy investičních nástrojů nebo
- zahraniční osoba s obdobným předmětem činnosti, která je oprávněna poskytovat služby v České republice.

Imobilizaci cenných papírů podle § 2413 NOZ provádí emitent, který cenné papíry uschovává do hromadné úschovy – v případě akcií se jedná o emitující akciovou společnost. Za den vydání cenného papíru je považován den, kdy emitent předá listinu schovateli cenného papíru ve prospěch vlastníka cenného papíru, jako jejího prvního nabyvatele – v tento okamžik je cenný papír imobilizován.

V případě, že je předáván do úschovy cenný papír znějící na jméno, či cenný papír na řad, na cenném papíru se při předání do úschovy neuvádí jméno vlastníka cenného papíru.

Vlastník imobilizovaného cenného papíru má právo požadovat, aby mu byl cenný papír vydán, je však omezen splněním podmínek stanovených v emisních podmínkách cenného papíru. Před vydáním cenného papíru z úschovy schovatel na cenném papíru doplní na cenném papíru jméno vlastníka tohoto cenného papíru nebo na řad jméno vlastníka tohoto cenného papíru.

Hromadná úschova je upravena § 2410 NOZ, podle kterého cenný papír uchovávaný při hromadné úschově společně s cennými papíry ostatních uschovatelů, je uchováván odděleně od cenných papírů schovatele. Pro cenné papíry, jež jsou předmětem hromadné úschovy, platí, že náleží všem uschovatelům společně, přičemž každý uchovatel má právo uplatňovat svá práva vůči schovateli cenného papíru samostatně, což zahrnuje zejména právo na vrácení stejného papíru, který u schovatele cenného papíru uschoval.⁵⁵

V případě imobilizace již vydaných cenných papírů, která je upravena § 93a zákona č. 256/2004 Sb. je uplatňován následující postup. Akciová společnost musí zajistit nejdříve stažení již vydaných cenných papírů z oběhu, přičemž má *postupovat podle právních předpisů upravujících přeměnu listinných cenných papírů na zaknihované cenné papíry*.

---

⁵⁵ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I. díl. s. 1335

Podle § 93a odst. 5 zákona č. 256/2004 Sb. může akciová společnost uzavřít smlouvu o úschově již vydaných imobilizovaných akcií pouze za předpokladu, že toto umožňují stanovy dané akciové společnosti.

Vynětí imobilizovaných akcií na majitele z hromadné úschovy je možné pouze za podmínky, že dojde současně ke změně formy nebo podoby cenného papíru či budou-li akcie současně svěřeny do úschovy jinému schovateli (§ 274 odst. 2 ZOK).

Akciová společnost má tudíž povinnost buď změnit již vydané akcie na majitele na akcie na jméno, kdy se jedná o změnu formy akcií na základě rozhodnutí valné hromady, nebo povinnost přeměnit své již vydané akcie na majitele v listinné podobě na zaknihované akcie, kdy by přeměna proběhla podle § 529 až § 535 NOZ či povinnost imobilizovat již vydané listinné akcie na majitele.

ZOK neupravuje povinnost akciových společností ve vztahu k zaknihování, imobilizaci či přeměně formy akcií ve vztahu k již vydaným listinným akciím na majitele. Problematiku povinností akciových společností vyřešila zvláštní úprava v zákoně č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů, zkráceně zákon o transparentnosti. Tento zákon upravuje přeměnu listinných neimobilizovaných akcií na majitele na listinné akcie na jméno a s tím související povinnosti akciových společností. Tato úprava změny formy akcií nepodléhá úpravě v ZOK, což s sebou nese skutečnost, že akciové společnosti nebyly povinny měnit své stanovy podle § 421 odst. 2 písm. a) a § 416 a § 417 odst. 2.

Podle § 7 odst. 4 zákona o transparentnosti akciová společnost, která provádí automatickou změnu formy, byla povinna uveřejnit poznámku na první valnou hromadu, která se konala po 1. 1. 2014 způsobem, který je stanoven zákonem pro akciové společnosti, jež mají povinnost přeměny akcií na majitele.

Převody akcií

Převod zaknihovaných akcií musí být uskutečněn podle zvláštního zákona.

Převod listinných akcií na jméno se uskutečňuje rubopisem a odevzdáním akcie. V rubopise musí být uvedeno jméno nebo název, sídlo a identifikační číslo právnické osoby, pokud je přidělené; v případě fyzické osoby jméno, bydliště

a rodné číslo osoby, která je nabyvatelem akcie, podpis akcionáře, který akcii na jméno převádí a den převodu akcie na jméno. V případě, že je akcionářem zahraniční fyzická osoba, uvádí se datum narození v případě, že rodné číslo nebylo přidělené.⁵⁶

V případě, že akciová společnost vydala akcie na jméno, je povinna vést **seznam akcionářů** podle Obchodního zákonníka a zvláštních předpisů. Do seznamu akcionářů se zapisuje číselné označení akcie, její druh a jmenovitá hodnota, obchodní jméno nebo název, sídlo a identifikační číslo právnické osoby, pokud je přidělené, nebo jméno, bydliště a rodné číslo fyzické osoby, která je akcionářem. Pokud je akcionářem zahraniční fyzická osoba, uvádí se datum narození v případě, že rodné číslo nebylo přidělené. Právo spojené s akcií na jméno je vůči společnosti oprávněna vykonávat osoba zapsaná v seznamu akcionářů. Seznam akcionářů není veřejný. Akcionář má právo na vlastní náklady požadovat výpis ze seznamu akcionářů v části, která se ho týká.⁵⁷

Stanovy akciové společnosti mohou omezit, ne však vyloučit převoditelnost akcií na jméno. Pokud stanovy podmíní převoditelnost akcií na jméno souhlasem společnosti, musí uvést taktéž důvody, pro které může společnost odmítnout udělení souhlasu, dále pak lhůtu, ve které je akciová společnost povinná rozhodnout o žádosti akcionáře na udělení souhlasu a oznámit toto rozhodnutí akcionáři.

Zákon o cenných papírech rozlišuje tři formy cenných papírů:

- cenné papíry na doručitele,
- cenné papíry na řad,
- cenné papíry na jméno.

Právo akcionářů na konverzi formy akcií musí být upraveno stanovami; v případech listinných cenných papírů na jméno je s konverzí jejich formy (na doručitele) spojena také konverze podoby cenného papíru podle § 156 odst. 2, neboť Obchodný zákonník, stejně jako zákon o cenných papírech (konkrétně § 10 odst. 3) podmiňuje existenci akcií na doručitele jejich zaknihovanou podobou.

---

⁵⁶ PATAKYOVÁ, M a kol. *Obchodný zákonník. Komentár.* Praha: C. H. Beck, 2006, 2. akt. vydání. ISBN 978-80-7400-039-3. s. 445.

⁵⁷ PATAKYOVÁ, M a kol. *Obchodný zákonník. Komentár.* Praha: C. H. Beck, 2006, 2. akt. vydání. ISBN 978-80-7400-039-3. s. 445.

Právním titulem převodu akcií na jméno i na doručitele je dohoda či smlouva. Zákon o cenných papírech, konkrétně § 30 odst. 3, vyžaduje při úplatném převodu listinných akcií na jméno písemnou formu smlouvy.

Seznam akcionářů

V případě, že dojde k porušení povinnosti provést zápis změny do seznamu akcionářů, je akciová společnost zodpovědná za škodu způsobenou převodci i nabyvatelovi.

Seznam akcionářů na jméno není veřejnou listinou, proto na výpis z tohoto seznamu má nárok akcionář pouze v té části, ve které se ho zápis v seznamu akcionářů týká.

Seznam akcionářů vlastnicích akcie na jméno v listinné podobě vede ze zákona **centrální depozitář** podle § 99 odst. 3 písm. i) Zákona o cenných papírech. Akciová společnost je povinna s centrálním depozitářem uzavřít smlouvu o vedení seznamu akcionářů bez zbytečného odkladu po vydání listinných akcií na jméno (podle § 107 odst. 12 ZCP). Dohled nad splněním této povinnosti vykonává od 1. ledna 2006 Národní banka Slovenska (podle § 135 odst. 3 ZCP).

Převoditelnost akcií není omezena u zaknihovaných akcií, je však omezena u listinných akcií, a to jednak důvody uvedenými v Obchodním zákoníku, jednak stanovami akciové společnosti. Převoditelnost nelze vyloučit.

Ve stanovách akciové společnosti mohou být uvedeny **důvody odmítnutí souhlasu s převodem akcií**; lhůta, ve které je příslušný orgán akciové společnosti povinný rozhodnout a doručit písemné rozhodnutí akcionáři. Důvody odmítnutí souhlasu musí být dostatečně určité, kdy např. mohou vyjadřovat zájem akcionářů na stabilizaci jistého okruhu akcionářů apod. V případě, že společnost poruší tyto povinnosti, je povinna akcionářovi nahradit škodu a v případě neudělení souhlasu s převodem akcií je povinná na základě žádosti akcionáře odkoupit od něj akcie za přiměřenou hodnotu, tj. hodnotu určenou postupem podle § 218j odst. 4.

Jmenovitá hodnota akcie je určující při zjišťování nároku na podíl ze zisku (podle § 178 odst. 1), při hlasování na valném shromáždění (podle § 180 odst. 1), při určování podílu na likvidačním zůstatku (podle § 220 odst. 1).

Při nároku na dividendu je možná odchylka od pravidla vycházejícího z poměru mezi jmenovitou hodnotu akcie a jmenovitými hodnotami akcií všech akcionářů prioritních akcií.

Hromadná akcie

Hromadná akcie je upravena § 157 odst. 3 Obchodního zákonníku. Hromadná akcie nepředstavuje druh akcie, ale zahrnuje v sobě více akcií jedné emise, tzn. více akcií stejného druhu akcií, se kterými jsou spojena stejná práva. Pro hromadné akcie platí, že je nezbytná jejich podrobnější právní úprava ve stanovách.

V praxi mohou způsobovat problémy následující okolnosti týkající se hromadných akcií.⁵⁸

- Obchodný zákonník nevyžaduje explicitně, aby na hromadné akcii byl uvedený počet jednotlivých akcií, které hromadná akcie nahrazuje. Dle našeho názoru je z důvodu přesnější identifikace nahrazovaných akcií je uvedení počtu jednotlivých akcií, které hromadná akcie nahrazuje lepší.
- Vydání hromadných akcií je právem akciové společnosti, přičemž vydání jednotlivých akcií, které hromadná akcie nahrazuje na žádost akcionáře je povinností dané akciové společnosti, se kterou koresponduje nárok akcionáře na jednotlivé akcie, které hromadná akcie nahrazuje.
- Stručná zákonná úprava vydávání hromadných akcií bohužel neřeší další otázky, ke kterým v praxi může dojít. Jedná se o požadavky na výměnu hromadné akcie za několik hromadných akcií či výměnu několika hromadných akcií za jednu hromadnou akcii. Vzhledem ke skutečnosti, že tyto výměny hromadných akcií nejsou v zákoně upraveny, detailní úprava ve stanovách akciové společnosti předejde případným nesrovnalostem. Diskuzi dále vyvolává také otázka, zda je možné vydat hromadné akcie poté, kdy už byly akciovou společností vydané jednotlivé akcie a měly by být hromadnou akcií nahrazeny.
- Stručnost slovenské právní úpravy hromadných akcií vyvolává v praxi mnoho otázek. Navzdory mnoha protichůdným názorům se přikláníme

---

⁵⁸ PATAKYOVÁ, M a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2006, 2. akt. vydání. ISBN 978-80-7400-039-3.

k závěru, že vydání hromadných akcií při absenci předcházející úpravy ve stanovách neodporuje zákonné úpravě. V každém případě je možné doporučit, aby společnost ve stanovách detailně upravila podrobnosti týkající se nahrazení jednotlivých akcií hromadnou, kterými jsou podrobnosti výměny hromadné akcie za jednotlivé akcie. Při vydávání hromadných akcií je následně nevyhnutelné pozorně dbát na uvedení všech zákonných náležitostí, protože cenný papír jako takový je vydaný okamžikem, kdy disponuje všemi náležitostmi ustanovenými zákonem a kdy se zákonem stanoveným způsobem stane majetkem prvního majitele.

Zákaz originálního nabývání vlastních akcií

Společnost nesmí upisovat akcie, které vytvářejí její základní jmění. V případě, že akcie společnosti upíše osoba, která jedná vlastním jménem, ale na účet společnosti, platí, že akcie upsala na svůj účet a je povinna splatit emisní kurz těchto akcií.

Zakladatelé společnosti či v případě zvýšení základního jmění členové představenstva jsou povinni společně a nerozdílně splatit emisní kurz akcií, které byly upsané v rozporu s ustanovením odstavce 1, a ručí společně a nerozdílně za splacení emisního kurzu akcií osobami podle odstavce 2.

7.2. Komparace právní úpravy akcií v ČR a na Slovensku

Akcie, jako podíl akcionáře na rozhodovacích a majetkových právech v akciové společnosti, jsou v České republice upraveny zejména prostřednictvím Zákona o obchodních korporacích, Novým občanským zákoníkem a Zákonem ke zvýšení transparentnosti akciových společností; ve Slovenské republice je problematika akcií upravena zejména Obchodným zákoníkem a Zákonem o cenných papírech.

Česká a slovenská právní úprava akcií jsou velmi podobné, což akcentuje skutečnost, že v České a Slovenské republice existuje podobné právní prostředí, vyplývající ze skutečnosti, že tyto dvě republiky v minulosti tvořily jeden stát.

Jak právní úprava akcií v České republice, tak právní úprava akcií na Slovensku pracují s **totožnou podobou akcií**, a to s akciemi listinnými a akciemi zaknihovanými.

Tab. č. 1 Komparace podoby akcií v české a slovenské právní úpravě

Komparace podoby akcií v české a slovenské právní úpravě		
<i>Podoba akcií / upraveno kde</i>	<i>ČR Upraveno §</i>	<i>SR Upraveno §</i>
<i>Zaknihované akcie</i>	ZOK, § 275	Obchodný zákonník, § 155
<i>Listinné akcie</i>	ZOK, § 349	Obchodný zákonník, § 155

Zdroj: autor

Jak v české právní úpravě, tak ve slovenské právní úpravě platí, že akcie na majitele mohou být emitovány a mohou existovat pouze jako zaknihovaný či imobilizovaný cenný papír.

Podle § 263 ZOK může být akcie na majitele vydána pouze jako zaknihovaný cenný papír nebo imobilizovaný cenný papír. Imobilizovaný cenný papír představuje listinnou akcii uloženou emitentem do hromadné úschovy. Akcionáři nejsou oprávněni požadovat vydání svých imobilizovaných akcií z hromadné úschovy (§ 274, odst. 2).

S akciemi na majitele je neodmyslitelně spojeno právo na jejich neomezenou převoditelnost (§ 274).

Zaknihované akcie jsou **neomezeně převoditelné**, pokud jejich převoditelnost neomezují stanovy akciové společnosti.

Při emisi akcií akciovou společností se akcie, které nejsou ze strany akcionáře dosud splaceny označovány jako **zatímní listy** v České republice, zatímco na Slovensku jsou označeno jako **dočasné listy**.

Základní rozdíl mezi českou a slovenskou úpravou druhů akcií spočívá ve skutečnosti, že zatímco česká právní úprava upustila od taxativní výčtu akcií, které může akciová společnost emitovat a poskytla akciovým společnostem volnost v druzích emitovaných akcií a právech s nimi spojenými, právní úprava ve Slovenské republice zakazuje vydání jiných druhů akcií, než stanovuje Obchodný zákonník.

Česká i slovenská právní úprava využívá totožných názvů základními **druhy akcií**, a to:

- kmenové akcie, se kterými nejsou spojena žádná zvláštní práva,
- prioritní akcie.

Tab. č. 2 Komparace druhu akcií v české a slovenské právní úpravě

Komparace druhu akcií v české a slovenské právní úpravě		
<i>Druhy akcií / upraveno kde</i>	<i>ČR Upraveno §</i>	<i>SR Upraveno §</i>
<i>Kmenové akcie</i>	ZOK, § 276 odst. 2	Obchodný zákoník, § 159
<i>Prioritní akcie</i>	ZOK, § 278 až 280	Obchodný zákoník, § 159
<i>Akcie se zvláštními právy</i>	ZOK, § 276 odst. 3 a § 277	X (neexistují)
<i>Hromadné akcie</i>	ZOK, § 262	Obchodný zákoník, § 157, odst. 3
<i>Kusové akcie</i>	ZOK, § 257	X (neexistují)

Zdroj: autor

Ve **slovenské právní úpravě** jsou druhy akcií, které je akciová společnost oprávněna emitovat, vymezeny pozitivně, tzn. numerus clausus. Na základě tohoto pozitivního vymezení je akciová společnost oprávněna emitovat pouze **kmenové a prioritní akcie**.

Prioritní akcie představují zvláštní druh akcie jako cenného papíru, ke kterému se váží přednostní práva na dividendu. Kmenové akcie představují akcie, ke kterým se neváží žádná zvláštní práva.

Ve slovenské právní úpravě **zákon** žádným způsobem nevymezuje **přednostní nároky akcionářů na podíl na zisku**, které jsou ztělesněné v prioritní akci. Emitent může ve stanovách upravit, při zachování pravidel stejného zacházení, respektování zákazu úročení vkladu akcionářů, zákazu vrácení vkladů akcionářů, taktéž násobení nároku na dividendu pro majitele prioritních akcií v porovnání s majiteli kmenových akcií či určení podílu, který bude z hospodářského výsledku rozdělen ve prospěch vlastníků prioritních akcií apod.⁵⁹

⁵⁹ Obchodný zákoník. s. 452

Existence prioritních akcií bez hlasovacího práva není považována za skutečnost narušující paritu a demokracii akcionářů. Podle slovenské právní úpravy omezení hlasovacího práva nastává ex lege a musí vyplývat ze stanov společnosti.

Pokud stanovy odejmou hlasovací práva majitelům prioritních akcií, platí tento stav pouze pro období, ve kterém akciová společnost řádně plní své závazky vůči majitelům prioritních akcií ve vztahu k jejich přednostnímu právu na dividendu.

Pro prioritní akcie, se kterými jsou spojena přednostní práva týkající se dividendy, mohou být vydány, pokud **souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřekročí polovinu základního jmění** akciové společnosti (§ 159, odst. 1 OZ (SK)). **Není však dotčeno v rámci další emise prioritních akcií, aby se tyto lišily navzájem nárokem na dividendu, případně také hlasovacím právem.**

V české právní úpravě došlo v souvislosti s platností a účinností ZOK ke zcela novému pojetí druhů akcií, ZOK zcela **opustil numerus clausus** tj. doslovné vymezení povolených druhů akcií a zákaz vydávání jiných druhů akcií, než těch, které upravoval Obchodní zákoník. Akciové společnosti mají právo vydávat kromě výslovně upravených druhů akcií v § 276 až § 280 ZOK různé akcie se zvláštními právy, která budou upravena ve stanovách akciové společnosti.

V § 276 až § 280 ZOK výslovně pojmenovává a upravuje kromě kmenových a prioritních akcií (v čemž je shodný se slovenskou právní úpravou), taktéž akcie se zvláštními právy, mezi které se řadí: akcie s rozdílným podílem na zisku nebo na likvidačním zůstatku, akcie s pevným podílem na zisku nebo na likvidačním zůstatku, akcie s podřízeným podílem na zisku nebo likvidačním zůstatku, akcie s různou vahou hlasovacích práv, akcie, s nimiž je spojeno právo jmenovat určitý počet členů dozorčí rady.

V české právní úpravě v ZOK platí, že **neexistuje kvantitativní omezení prioritních akcií, za podmínky, že se s prioritními akciemi spojeno hlasovací právo**. Výjimku tvoří případy, kdy s prioritními akciemi hlasovací právo není spojeno, kdy tyto případy upravují ustanovení § 279 ZOK⁶⁰. Podle § 279 ZOK **akcie, se kterými není spojeno hlasovací právo, mohou být vydány, pouze za**

---

⁶⁰ Druhy akcií dle nové právní úpravy [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-akcii-dle-nove-pravni-upravy-94313.html>

předpokladu, že souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřesáhne 90 % základního kapitálu akciové společnosti.

Kusové akcie existují pouze v české právní úpravě, kde byly nově zavedeny ZOK. Kusové akcie představují akcie, které nemají jmenovitou hodnotu a představují stejné podíly na základním kapitálu akciové společnosti. Musí být označeny „kusová akcie“.

Formy akcií využívané v českém a slovenském právním řádu jsou totožné, kdy se jedná o akcie na jméno nebo akcie na doručitele. Jak v českém, tak ve slovenském právním řádu totožně platí, že zatímco akcie na jméno může být emitována jak v listinné, tak v zaknihované podobě, akcie na majitele musí být vydány pouze v zaknihované podobě.

Tab. č. 3 Komparace forem akcií v české a slovenské právní úpravě

Komparace forem akcií v české a slovenské právní úpravě		
	úpravě	
Formy akcií / upraveno kde	ČR Upraveno §	SR Upraveno §
<i>Na řad – akcie na jméno</i>	ZOK, § 263; § 269 - 273	Obchodný zákoník, § 156
<i>Na doručitele – akcie na majitele</i>	ZOK, § 253; § 274	Obchodný zákoník, § 156

Zdroj: autor

Tímto se Česká republika přidala k řadě evropských zemí (např. Slovensko, Maďarsko), ve kterých již zákaz listinných akcií na majitele platí.

Akcie na jméno mohou ve slovenské úpravě může akcie na jméno znít na dvě nebo více osob. Aby byl převod akcie na jméno účinný, je vyžadován zápis změny osoby akcionáře v seznamu akcionářů.

Ve slovenské i české právní úpravě mohou stanovy omezit, ne však vyloučit převoditelnost akcií na jméno (§ 156, odst. 9).

Ve slovenské právní úpravě je právním titulem pro převod akcií na jména i na doručitele je dohoda či smlouva. Listinné akcie na jméno se nabývají vyplněním rubopisu a předáním akcie. Obchodný zákoník vyžaduje, aby na akcii na jméno byl uveden den převodu akcie, tj. kdy se převod stává účinný vůči smluvním stranám. Aby byl účinný také převod akcií vůči akciové společnosti,

tzn. aby nabyvatel akcie získal statut akcionáře, je vyžadován zápis změny v osobě akcionáře do seznamu akcionářů (zoznam akcionárov) (§ 156 odst. 7).

Tab. č. 4 Vybrané shodné prvky v české a slovenské právní úpravě akcií

Vybrané shodné prvky v české a slovenské právní úpravě akcií		
	<i>Právní úprava ČR</i>	<i>Právní úprava SK</i>
Hromadné akcie	Upraveny	Upraveny
Úrokové akcie	Nejsou povoleny	Nejsou povoleny
Zásada stejného zacházení se všemi akcionáři	Platí	Platí

Zdroj: autor

Jak ZOK, tak Obchodný zákonník pracují s institutem **hromadné akcie**. Hromadnou akcií nelze považovat za druh akcie. Hromadná akcie je ve slovenské právní úpravě upravena § 157 odst. 3 Obchodného zákonníku, nepředstavuje však zvláštní druh cenného papíru, ale nahrazuje akcie stejného druhu a stejné jmenovité hodnoty, přičemž je využitelná zejména ve vztahu k listinným akciím. V české i slovenské právní úpravě platí, že byla-li vydána hromadná akcie, musí obsahovat informace o tom, kolik akcií a jakého druhu nahrazuje. V české právní úpravě existují nejednoznačnosti ve skutečnosti, zda je obligatorní náležitostí hromadné akcie taktéž číselné označení této hromadné akcie.

Pro českou i slovenskou právní úpravu akcií shodně platí, že vydání akcií, se kterými je spojeno právo na určitý úrok nezávisle na hospodářském výsledku akciové společnosti (**tzv. úrokové akcie**), není dovoleno.

Česká i slovenská právní úprava se shodně opírá o povinnost akciových společností dodržovat **zásadu stejného zacházení se všemi akcionáři**. V české právní úpravě je tato zásada upravena v § 244 ZOK.

Tab. č. 4 Nejvýznamnější rozdíly v oblasti akcií mezi českou a slovenskou právní úpravou

Nejvýznačnější rozdíly v problematice akcií mezi českou a slovenskou právní úpravou		
	<i>Právní úprava ČR</i>	<i>Právní úprava SK</i>
Pojetí druhů akcií	Opuštění numerus clausus	Respektování numerus clausus
Prioritní akcie – kvalitativní omezení	Neexistuje kvantitativní omezení prioritních akcií za podmínky, že je s nimi spojeno hlasovací právo. Souhrn jmenovitých hodnot akcií, se kterými není spojeno hlasovací právo, nesmí přesáhnout 90 % základního kapitálu akciové společnosti.	Souhrn jmenovitých hodnot prioritních akcií nesmí překročit polovinu základního jmění akciové společnosti (§ 159, odst. 1 OZ (SK)).
Prioritní akcie - vymezení	Základním znakem prioritních akcií je přednostní právo nejen na zisku akciové společnosti, ale posílení práv vlastníka prioritní akcie se může týkat taktéž přednostního práva na (podle § 278, odst. 1 ZOK): <ul style="list-style-type: none"> - podílu na jiných vlastních zdrojích, - podílu na likvidačním zůstatku, - současně podílu na zisku a na jiných vlastních zdrojích, - současně podílu na zisku a na likvidačním zůstatku a.s., - současně podíl na jiných vlastních zdrojích a na likvidačním zůstatku, 	Prioritní akcie zakládají přednostní právo pouze na přednostní podíl na zisku akciové společnosti.

	<ul style="list-style-type: none"> - současně podíl na zisku, na jiných vlastních zdrojích a na likvidačním zůstatku. <p>Přednostní právo, které je s prioritními akciemi spojeno, musí být uvedeno ve stanovách akciové společnosti.</p>	
Akcie se zvláštními právy	<p>Podle § 276, odst. 3 ZOK mohou akciové společnosti emitovat následující akcie se zvláštními právy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akcie s rozdílným podílem na zisku nebo likvidačním zůstatku, - akcie s pevným podílem na zisku nebo na likvidačním zůstatku, - akcie s podřízeným podílem na zisku nebo na likvidačním zůstatku, - akcie s různou vahou hlasovacích práv, - akcie, s nimiž je spojeno právo jmenovat určitý počet členů dozorčí rady. <p>Kromě výše uvedených akcií se zvláštními právy může akciová společnost vydat i akcie, u kterých sama zvolí, jaká zvláštní práva k nim budou náležet. Podmínkou je ve stanovách uvést název jednotlivých druhů akcií a popis práv s těmito akciemi spojených.</p>	<p>Ve slovenské právní úpravě nemají akciové společnosti právo vydat jiné akcie, než akcie numerus clausus uvedené v Obchodném zákoníku, tj. pouze akcie kmenové a akcie prioritní.</p>

<p>Zaměstnanecké akcie</p>	<p>Zaměstnanecké akcie, jako druh akcií, byly nejpozději k 1. 1. 2001 zrušeny, zákonem č. 370/2000 Sb. Nicméně podle komentáře k § 276 nelze vyloučit vydávání jiných zvláštních druhů akcií, které ZOK v § 276 odst. 3 výslovně nepojmenovává ani neupravuje. Stanovy akciové společnosti by tak mohly upravit jako zvláštní druhy akcií mj. i tzv. zaměstnanecké akcie.</p>	<p>Zaměstnanecké akcie, jako jedinečný druh akcií, byly nejpozději k 1. 1. 2004 zrušeny, z důvodu rozporu s vytvářením a udržováním výšky základního jmění akciové společnosti.</p>
----------------------------	---	---

Zdroj: autor

Rozdíl mezi českou a slovenskou právní úpravou **prioritních akcií** spočívá rovněž ve skutečnosti, že zatímco prioritní akcie v české právní úpravě mohou zahrnovat rovněž právo na podíl na likvidačním zůstatku či jiných vlastních zdrojích akciové společnosti, ve slovenské právní úpravě se s prioritními akciemi může pojit pouze právo na přednostní podíl na zisku.

Zaměstnanecké akcie

Ve slovenské právní úpravě Obchodný zákonník ve znění účinném po harmonizaci s komunitárním právem **zrušil zaměstnanecké akcie** jako jedinečný druh akcií, a to nejpozději k 1. 1. 2004 (viz § 768c, odst. 17). Důvodem bylo akcentování principu vytvoření a udržování výšky základního jmění, se kterým byli zaměstnanecké akcie, umožňující nesplatit jistou část jmenovité hodnoty, v rozporu.

V české právní úpravě byly zaměstnanecké akcie, jako druh akcie, zrušeny ke dni 1. 1. 2001 zákonem č. 370/2000 Sb. Podle § 278 ZOK však mohou stanovy akciové společnosti určit, že zaměstnanci akciové společnosti mohou akcie této společnosti nabývat za zvýhodněných podmínek (mohou nesplatit celý emisní kurz akcie či je mohou nabývat za jiných zvýhodněných podmínek), za podmínky, že bude případný rozdíl mezi splacenou částí emisního kurzu a cenou nebo emisním kurzem a cenou pokryt z vlastních zdrojů akciové společnosti. Taktéž lze využít komentář k § 276 ZOK,⁶¹ podle kterého nelze vyloučit vydávání jiných zvláštních druhů akcií, které ZOK v § 276 odst. 3 výslovně nepojmenovává ani neupravuje. Stanovy akciové společnosti by tak mohly upravit jako zvláštní druhy akcií mj. i tzv. zaměstnanecké akcie.

---

⁶¹ LASÁK a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.

8. ÚVAHA DE LEGE FERENDA

Obchodní zákoník platný do 31. 12. 2013 v poslední větě § 155 odst. 7 obsahoval pravidlo, podle kterého, akciová společnost nesměla vydávat jiné druhy akcií, než které upravoval obchodní zákoník. Obchodní zákoník tudíž umožňoval vydávání pouze dvou druhů akcií, a to akcií kmenových a akcií prioritních. Tato právní úprava měla zřejmě odrážet vůli zákonodárce, spočívající v posílení právní jistoty akcionářů, díky jednoznačnému vymezení rozsahu a obsahu práv akcionářů vůči akciové společnosti.

Zákon o obchodních korporacích naproti tomu přinesl zásadní změnu v právní úpravě akcií, neboť zcela nově upravil pojetí druhů akcií. Tato zásadní změna v právní úpravě akcií v ZOK vycházela zejména z potřeb kapitálového trhu a ze zkušeností z jiných evropských zemí. ZOK tedy zrušil taxativní výčet druhů akcií, které mohou být akciovou společností vydány, a dal akciovým společnostem volnost v tom, jaké druhy akcií vydá, přičemž však musí splnit podmínku, že se všemi akcionáři bude zacházeno stejně.

Zrušení taxativního výčtu akcií vyplývá nejen ze znění § 276 a § 277 ZOK, ale zejména z absence ustanovení obdobného § 155 odst. 7. poslední věty obchodního zákoníku.

Jediný druh akcií, který je ZOK výslovně zakázán akciovým společnostem emitovat, představují úrokové akcie, které by umožňovaly výnosy bez vazeb na hospodářské výsledky akciové společnosti.

Volnost daná akciovým společnostem v šíři a možných emitovaných akcií s sebou na druhou stranu nese nutnost zvýšené opatrnosti pro potenciální akcionáře spočívající v nutnosti být seznámeni se stanovami akciové společnosti, konkrétně s pojmenováním jednotlivých druhů akcií a právy, jež jsou s jednotlivými akciemi spojená.

Nová právní úprava druhů akcií obsažená v zákoně o obchodních korporacích umožnila akciovým společnostem, aby si mohly tzv. „na míru“ **vytvořit druhy akcií, jež budou obsahovat zvláštní práva.** Tato skutečnost vede na druhou stranu k tomu, že ve stanovách akciových společností bude nutno věnovat velkou pozornost právě úpravě zvláštních druhů akcií. Určitou nevýhodu lze spatřovat ve skutečnosti, že akcionářům již nebude stačit znalost právní úpravy druhů akcií, obsažené v ZOK, ale budou muset být podrobně seznámeni se

stanovami dané akciové společnosti v oblasti obsahu práv spojených s jednotlivými druhy akcií.

Tímto je opuštěn dosavadní princip kogentní stanoveného výčtu akcií,⁶² které mohou akciové společnosti vydat, naproti tomu jsou vydané druhy akcií omezeny pouze stanovením toho, jaké akcie být vydány nemohou (což je stanoveno v § 276 odst. 2 ZOK) tj. explicitní zákaz existence úrokových akcií, s nimiž je spojeno právo na úrok nezávisle na hospodářských výsledcích akciové společnosti.

V předchozí právní úpravě, platné do 31. 12.2013 měly akciové společnosti možnost vydávat pouze dva druhy akcií, a to kmenové akcie, se kterými nejsou spojena žádná zvláštní práva a akcie prioritní. ZOK a NOZ tato omezení zrušily a přinesly akciovým společnostem nové možnosti, jak si mohou odlišně a podle svých potřeb upravit jednotlivá práva spojena s akcií.

Další novinkou, kterou ZOK přinesl je možnost, aby akciová společnost **vydala tzv. kusové akcie**, kdy pojem kusová akcie představuje akcii, která nemá jmenovitou hodnotu a představuje stejné podíly, vyjádřené zlomkem či procentuálně, na základním kapitálu akciové společnosti, a to podle celkového počtu akcií vydaných danou akciovou společností. S kusovou akcií se pojí určité výhody, které spočívají ve zjednodušení procesů spojených s navýšením základního kapitálu akciové společnosti či přechodu akciové společnosti na jinou měnu (například euro).

Významnou změnu, související s rekonstrukcí soukromého práva, představuje **omezení možnosti vydat akcie na majitele**, kdy podle § 274 ZOK je možno vydat akcie na majitele pouze jako zaknihovaný či imobilizovaný cenný papír. Cílem této výrazné změny v právní úpravě je snaha o zprůhlednění vlastnických struktur akciových společností. Česká republika se tak po Slovensku a Maďarsku zařadila mezi země, které se prostřednictvím zákazu existence listinných akcií na majitele, se snaží bojovat s korupcí a s praním špinavých peněz. Co se týče přeměny již emitovaných akcií na majitele v listinné podobě na listinné akcie na jméno či v souvislosti s jejich zaknihováním či imobilizací, došlo k automatické změně stanov akciových společností vlastnicích akcie na jméno v listinné podobě. Ke změně stanov došlo přímo na základě zákona, a proto nebylo nutné této změně rozhodovat na valné hromadě akciové společnosti.

---

⁶² Jež byl obsahem § 157 odst. 7 obchodního zákoníku.

Na rozdíl od předchozí právní úpravy akcií v Obchodním zákoníku, platném do 31. 12. 2013 mohou akciové společnosti vydávat kromě kmenových a prioritních akcií, taktéž akcie se kterými jsou spojena zvláštní práva či akcie, které nejsou vůbec v ZOK uvedené.

Podle ustanovení § 276 odst. 3 může být s **akciemi se zvláštními právy** spojen zejména rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku, či rozdílná váha hlasů. Různá zvláštní práva mohou být taktéž spojena s akciemi o stejné jmenovité hodnotě. S akciemi mohou být dále spojena i jiná zvláštní práva, kdy obsah těchto práv a existenci akcií se zvláštními právy, musí být uveden ve stanovách akciové společnosti.

Institut hromadné listiny je v NOZ nově definován. **Hromadnou akcií** lze považovat za druh hromadné listiny.

Podle judikatury (**NS 29 Cdo 5293/2009**) musí být podmínky pro výměnu hromadné akcie za jednotlivé cenné papíry určeny již před vydáním hromadných akcií. Podmínkou vydání hromadné akcie je taktéž předchozí úprava možnosti emise hromadných akcií či způsobu jejich výměny ve stanovách akciové společnosti. V případě, že by akciová společnost vydala hromadné akcie, aniž by ve stanovách určila, za jakých podmínek má akcionář právo na výměnu hromadné akcie, mohou být hromadné akcie považovány za platné (resp. řádně vydané), jen tehdy nabyli-li je akcionář v dobré víře, že nabývá řádně vydaný cenný papír. Naopak pokud by akcie nemohla být považována za platnou, může akcionář své postavení odvozovat z vlastnictví jednotlivých akcií akciové společnosti, či z práva na jejich vydání či z nabytí podílu na společnosti před vydáním akcií.⁶³

Rozpor spatřuji ve skutečnosti, že ačkoliv § 262 ZOK využívá pojem hromadná akcie, není tento pojem v ZOK, NOZ ani v jiném právním předpise nikde vymezen. NOZ definuje pouze pojem hromadné listiny. Z výše uvedeného lze usuzovat, že § 262 ZOK vychází právě z institutu hromadné listiny, tj. nahrazení akcií akciové společnosti touto hromadnou listinou, označenou jako hromadná akcie.

V souvislosti s náhradou akcií za hromadnou akcií je nutno zmínit předpoklad, že nahrazované akcie jsou vzájemně zastupitelné. Vzájemnou zastupitelnost upravuje § 516 odst. 1 NOZ, podle kterého mohou být cenné papíry zastupitelné, pokud jsou téhož druh a jsou vydány stejným emitentem

---

⁶³ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I díl. S. 1320

v téže formě a pokud z nich vznikají stejná práva. Zaknihované cenné papíry jsou podle § 525 odst. 1 NOZ zastupitelné, pokud byly vydány týž emitentem a pokud z nich plynou stejná práva. Za vzájemně zastupitelné nelze považovat zaknihované akcie různých druhů, a to ani tehdy, že jsou vydány jako kusové akcie tj. akcie bez jmenovité hodnoty.

Vzhledem ke skutečnosti, že § 524 NOZ definuje institut hromadné listiny a zároveň ZOK ani jiný právní předpis pojem hromadné akcie nedefinuje, vyplývá z toho, že **hromadnou akcií lze vydat pouze v listinné podobě**, tj. ve formě cenného papír a nelze ji vydat jako zaknihovaný cenný papír ani jako zaknihovanou hromadnou akcií.

Nejednoznačně jsou definovány **náležitosti hromadné akcie**, zejména pak, zda je obligatorní náležitostí hromadné akcie taktéž číselné označení této hromadné akcie. V § 524 NOZ je uvedeno, že vydání a emise hromadné listiny se řídí stejnými podmínkami, jakými se řídí vydání jednotlivého cenného papíru, tudíž, že hromadná listina musí obsahovat minimálně stejné náležitosti, jako jednotlivý cenný papír, a to včetně číselného označení tohoto cenného papíru. Aplikujeme-li toto ustanovení na akcie, vyplývá z toho, že hromadná akcie musí obsahovat všechny obligatorní náležitosti, které jsou pro jednotlivé akcie stanoveny v § 259 a § 260 NOZ. Vzhledem ke skutečnosti, že mezi náležitosti hromadné akcie se podle § 524 odst. 1 NOZ řadí i čísla jednotlivých akcií, které jsou hromadnou akcií nahrazovány, měl by podle tohoto § číselný údaj označující číslo hromadné akcie být obligatorní náležitostí hromadné akcie. V komentovaném § 262 NOZ se navíc mezi obligatorní náležitosti hromadné akcie řadí taktéž údaj o tom, kolik akcií a jakého druhu hromadná akcie nahrazuje.⁶⁴

Zaměříme-li se na **číselné označení hromadné akcie**, lze konstatovat, že NOZ ani ZOK výslovně neřeší skutečnost, zda musí mít hromadná akcie své číselné označení, resp. zda je číselné označení hromadné akcie (jako hromadné listiny) obligatorním údajem. Z § 524 ZOK, který stanoví, že „hromadná listina obsahuje alespoň ty náležitosti, které zákon stanoví pro jednotlivý cenný papír včetně jeho čísla“, dle mého názoru vyplývá, že číslo hromadné akcie má obligatorně obsahovat také své číselné označení.

---

⁶⁴ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326.

V nové právní úpravě již není striktně vyžadována úprava výměny hromadné akcie ve stanovách akciové společnosti, neboť podle § 524 odst. 2 NOZ, má vlastník hromadné listiny právo na její výměnu za jednotlivé cenné papíry. Vlastník hromadné akcie má tudíž právo na výměnu této hromadné akcie, a to bez ohledu na skutečnost, zda je toto právo uvedeno ve stanovách dané akciové společnosti. Určí-li však emitent podmínky pro výměnu hromadné akcie (například ve stanovách akciové společnosti), pak musí držitel hromadné akcie splnit podmínky uvedené emitentem ve stanovách. Je tedy nezbytné, aby akcionáři pečlivě prostudovali stanovy akciové společnosti předtím, než hromadnou akcii zakoupí.

Za spornou považuji nutnost, aby stanovy akciové společnosti výslovně **předvídaly či umožňovaly vydání hromadné akcie**. Přestože není v zákoně výslovně stanovena nutnost předchozí úpravy vydání hromadné akcie ve stanovách akciové společnosti, lze mít za to, že by postup vydání hromadné akcie měl být upraven stanovami, neboť v důsledku tohoto postupu dochází k zásahu do právního postavení akcionáře a k omezení možnosti volně s akcií nakládat. Tuto argumentaci podporuje taktéž judikatura (NS 29 Cdo 5293/2009).⁶⁵

Forma cenného papíru / akcie

Obecná úprava formy cenného papíru je obsažena v § 518 NOZ, odst. 1, podle kterého platí, že cenný papír může mít formu na doručitele, na řad či na jméno. Akcie a zaknihovaná akcie může mít formu cenného papíru na doručitele či na řad.

S formou akcie, jako cenného papíru se pojí **vyvratitelná domněnka**, že obsahuje-li cenný papír jméno oprávněné osoby, jedná se o cenný papír na řad; naopak neobsahuje-li cenný papír jméno oprávněné osoby, jedná se o cenný papír na doručitele.

V případě, že by se mělo jednat o cenný papír na jméno, je nutno formu cenného papíru přímo uvést na danou listinu, stejně tak v případě cenného papíru na doručitele je nutno tuto formu cenného papíru na listinu uvést. V případě, že by na cenném papíru bylo uvedeno, že má formu na doručitele a zároveň by na cenném papíru bylo uvedeno jméno, nebude k jménu oprávněného přihlíženo.

---

⁶⁵ HEJDA, Jan, ČÁP, Zdeněk. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, a.s., 2013. ISBN 978-80-7201-917-5

Nevyvratitelnou domněnkou, která se pojí k formě cenného papíru, stanoví, že pokud cenný papír neobsahuje jméno oprávněného, bude se vždy a ze zákona jednat o cenný papír na doručitele. Za správný je nutno považovat výklad, podle kterého má **projev vůle emitenta uvedený na cenném papíru či v emisních podmínkách přednost**. Nevyvratitelná domněnka formy, podle které absence jména automaticky působí, že se jedná o cenný papír na doručitele, tato domněnka by neměla být uplatněna, v případě, že je v textu cenného papíru či ze znění emisních podmínek zřejmé, že emitent cenného papíru měl vůli jej vydat jako cenný papír na doručitele či naopak jako cenný papír na řad, a údaj o této skutečnosti výslovně uvedl na cenný papír nebo v emisních podmínkách.

Vzhledem ke skutečnosti, že označení formy představuje jednu z povinných náležitostí akcií (a taktéž zatímních listů), je předpokládáno, že možné domněnky formy uvedené v § 518 odst. 2 NOZ nebude možno na akcie, ani podpůrně, použít. Neobsahovala-li by akcie označení formy, chyběla by jí náležitost daná zákonem a nejednalo by se pak již o akcii ve smyslu příslušných ustanovení zákona.

Zachována zůstala stávající právní úprava zaknihovaných cenných papírů, která nerozlišuje formu tohoto zaknihovaného cenného papíru. Vlastníka zaknihovaných cenných papírů na doručitele bylo možno určit již před nabytím účinnosti NOZ a ZOK tak, že se vycházelo ze skutečnosti, kdo byl majitelem účtu vlastníka, na kterém byl zapsán zaknihovaný cenný papír.

Vybraná ustanovení ZOK (konkrétně § 259 a § 263) týkající se formy cenného papíru považují za matoucí, neboť si jednotlivá ustanovení těchto paragrafů do určité míry odporují. Zatímco podle § 259 odst. 1 označení formy akcie není třeba u akcií, které byly vydány jako zaknihovaný cenný papír a nikoli jako cenný papír. Podle § 263 odst. 1 rozlišení formy cenného papíru u akcií na řad či na doručitele má platit také pro zaknihované akcie; kdy z části věty § 263, odst. 1, za středníkem zřejmě plyne, že formu cenného papíru bude možno „obdobně“ rozlišovat také u zaknihovaných akcií. Formu cenného papíru přitom nerozlišuje ani NOZ.

Forma akcie

ZOK se při úpravě forem akcií odklání od terminologie NOZ. Zatímco NOZ rozlišuje formu cenného papíru a nerozlišuje formu zaknihovaného cenného papíru, podle § 263 odst. 1 ZOK - věty za středníkem zřejmě vyplývá, že formu cenného papíru bude možno „obdobně“ rozlišovat také i u zaknihovaných akcií, kdy podle odst. 1 má rozlišení formy u akcií na formu cenného papíru na řad či na doručitele platit obdobně i pro zaknihované akcie.

Rozlišování formy akcií má přitom velmi důležitý význam pro právní jistotu akcionářů jako vlastníků rozdílných forem akcií i pro akciovou společnost, která vydala danou formu akcie.

Rozpory lze nalézt i v samotném **ZOK**.

První rozpor je rozpor mezi § 259 a § 260 ZOK. Z § 259 odst. 1 písm. d) zřejmě vyplývá, že označení formy akcie není obligatorní u zaknihovaných akcií, tj. akcií, které byly vydány ve formě zaknihovaného cenného papíru. Naproti tomu z odst. 1 zřejmě vyplývá, že formu akcií bude možno „obdobně“ rozlišovat také u zaknihovaných akcií.

Další rozpory ve zněních zákona⁶⁶:

- § 260 odst. 2 oproti § 263 odst. 1, resp. odst. 2,
- § 250 odst. 2, písm. c), který uvádí, že stanovy akciové společnosti musí obsahovat mj. „určení, zda a kolik bude akcií na jméno nebo na majitele, anebo zda budou vydány jako zaknihované cenné papíry“.

Další **rozpory** ve stávající úpravě v ZOK se týkají **převoditelnosti akcií**. V § 274 odst. 1 je uvedeno, že akcie na majitele jsou neomezeně převoditelné, z čehož vyplývá, že jejich převoditelnost nemůže být omezena ani stanovami akciové společnosti. Tomu však odporuje § 275 odst. 1, věta druhá, kde je uvedeno, že převoditelnost zaknihovaných akcií lze omezit ve stanovách, přičemž se na omezení převoditelnosti zaknihovaných akcií použijí obdobně ustanovení o omezení převoditelnosti akcií na jméno.

Dalšími spornými ustanoveními jsou ustanovení týkající se **komunikace akciové společnosti s jejími akcionáři za účelem svolání valné hromady**. Podle § 406 odst. 1 uveřejní svolavatel minimálně 30 dní před dnem konání valné hromady pozvánku na valnou hromadu na internetových stránkách akciové

---

⁶⁶ LASÁK a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.

společnosti a zároveň akcionářům vlastnícím akcie na jméno či zaknihované akcie zašle na adresu uvedenou v seznamu akcionářů či v evidenci zaknihovaných cenných papírů či v evidenci vedené schovatelem imobilizovaných akcií v úschově. Současně však může být ve stanovách akciové společnosti upraveno, jakým způsobem bude nahrazeno zaslání pozvánky na adresu akcionáře podle § 406, odst. 1, věty první, přičemž způsob uvedený ve stanovách akciové společnosti nesmí akcionáře bezdůvodně omezovat v možnostech účastnit se valné hromady.⁶⁷

Další nejednoznačnost vyplývá z požadavku na vedení seznamu akcionářů. § 264 odst. 1 ZOK výslovně požaduje vedení seznamu akcionářů pouze u akciových společnostech, které vydaly akcie na jméno. Naproti tomu ustanovení o zaknihovaných akciích neodkazují na ustanovení § 264 odst. 1 ZOK. Taktéž co se týká imobilizovaných akcií – jak na jméno, tak na majitele – taktéž ustanovení o imobilizovaných akciích neodkazují na ustanovení § 264 odst. 1 ZOK.

Podle § 264, odst. 1, věty druhé zřejmě upřednostňuje výklad, podle kterého se § 264 až § 267 upravujících seznamy akcionářů, vztahují na zaknihované akcie, tak na imobilizované akcie znějící na jméno, neboť ustanovení uvádí, že vydá-li akciová společnost zaknihované akcie, může prostřednictvím stanov určit, že seznam akcionářů bude nahrazen evidencí zaknihovaných cenných papírů.

Doporučení

Pokud se týká rozporu mezi § 274 odst. 1 a § 275 odst. 1, které upravují připuštění možnosti ve stanovách akciové společnosti omezit převoditelnost zaknihovaných akcií, které akciová společnost při emisi akcií označí jako akcie na majitele, rozpor by měl být řešen ve prospěch úpravy zaknihovaných akcií. Úprava v § 257 odst. 1 by měla být považována za úpravu speciální ke generální úpravě v § 274 odst. 1, kdy pro zaknihované akcie na majitele bude přípustné omezení (nikoliv však vyloučení) jejich převoditelnosti ve stanovách akciové společnosti.

Argumentem pro výše uvedený výklad je § 417 odst. 2, který požaduje zvláštní kvalifikovanou většinu hlasu k rozhodnutí o omezení převoditelnosti akcií. Ustanovení § 417 odst. 2 přitom upravuje zvlášť akcie na jméno

---

⁶⁷ Viz komentář k § 406.

a zaknihované akcie. Z toho, že § 417 odst. 2 hovoří zvlášť o akcích na jméno a o zaknihovaných akcích, usuzujeme, že pokud by omezení převoditelnosti bylo možné pouze u akcií na jméno (v listinné nebo zaknihované podobě), nebyly by v § 417 odst. 2 zaknihované akcie vůbec zmiňovány. Uvedením jak akcií na jméno, tak zaknihovaných akcií, vzniká domněnka pro to, aby valná hromada rozhodla kvalifikovanou většinou o omezení převoditelnosti akcií zvlášť⁶⁸ na jméno a zvlášť zaknihovaných akcií, a to bez ohledu na formu těchto zaknihovaných akcií.

ZOK se odklání od NOZ konstatováním, že akcie na majitele je, jako jedna ze dvou možných forem akcií, cenným papírem na doručitele.

V souvislosti s platností a účinností ZOK a NOZ samozřejmě vyvstalo množství nejednoznačných výkladů jednotlivých ustanovení. Lze však konstatovat, že se očekává, že nejednoznačná ustanovení mohou být vyjasněna buď novelou dílčích částí nových právních předpisů, nebo se při jejich výkladu bude odborná veřejnost opírat o dosavadní a zejména nově vzniklou judikaturu.

---

⁶⁸ LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326. I. díl. s. 1332

9. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo popsat problematiku nové právní úpravy akcií, související s rekodifikací soukromého práva v České republice v porovnání s původní právní úpravou obsaženou v Obchodním zákoníku a Zákonu o cenných papírech; dále pak provést komparaci právní úpravy akcií v České republice s právní úpravou akcií na Slovensku.

Právní úprava akcií, platná do 31. 12. 2013 byla kritizována zejména z důvodu existence listinných akcií na majitele, které s sebou nesly, díky neprůhledné akcionářské struktuře, příhodné podmínky pro existenci korupce a praní špinavých peněz. V souvislosti s platností a účinností ZOK a NOZ došlo v oblasti akcií k řadě změn: na jedné straně nové právní předpisy přinesly omezení listinných akcií na jméno, na druhé straně daly akciovým společnostem „volnou ruku“ v tom, akcie jakých druhů a s jakými právy vydají, při zachování zákazu úrokových akcií a respektování pravidel stejného přístupu k akcionářům. Právo akciových společností na vydávání akcií se zvláštními právy s sebou však ruku v ruce nese nutnost zvýšené obezřetnosti budoucích akcionářů v souvislosti se znalostí stanov akciové společnosti, o jejíž akcie mají budoucí akcionáři zájem.

Právní úprava akcií v České republice a na Slovensku je v mnoha aspektech velice podobná, největší rozdíl spatřuji v druzích akcií, které jsou akciové společnosti oprávněny v jednotlivých státech emitovat. Zatímco česká právní úprava upustila od taxativního výčtu akcií, které může akciová společnost emitovat a akciovým společnostem poskytla volnost v druzích emitovaných akcií a právech s nimi spojených, slovenská právní úprava zakazuje vydání jiných druhů akcií, než jsou kmenové a prioritní akcie, tj. akcií, které stanovuje Obchodný zákoník. Co se týče zákazu listinných akcií na majitele, česká i slovenská právní úprava shodně zakazují existenci takovýchto akcií.

V souvislosti s platností a účinností ZOK a NOZ samozřejmě vyvstalo množství nejednoznačných výkladů jednotlivých ustanovení. Lze však konstatovat, že se očekává, že nejednoznačná ustanovení mohou být vyjasněna buď novelou dílčích částí nových právních předpisů, nebo se při jejich výkladu bude odborná veřejnost opírat o dosavadní a zejména nově vzniklou judikaturu.

Vzhledem ke skutečnosti, že práce je zpracovávána v prvním roce platnosti a účinnosti nových právních předpisů, kdy se řada akciových společností a akcionářů se s novou právní úpravou teprve seznamuje a odborná právní veřejnost se proto dosud nemůže opírat o mnoho praktických zkušeností a judikatury související s aplikací jednotlivých ustanovení ZOK a NOZ.

Srovnám-li českou a slovenskou právní úpravu akcií, dle mého názoru přináší česká právní úprava akciovým společnostem více možností, jak mohou diferencovat jednotlivé akcionáře a jakým způsobem mohou rozhodnout o právech, které chtějí jednotlivým akciím přisoudit. Z hlediska samotných akcionářů je česká právní úprava komplikovanější než slovenská. Osobně preferuji českou právní úpravu, která poskytuje akciovým společnostem mnohem širší možnosti jednak v oblasti druhů akcií, jež mohou emitovat a dále je benevolentnější, co se týče maximálního rozsahu emitovaných prioritních akcií.

Co se týče zrušení existence akcií na majitele v jejich listinné podobě, zcela souhlasím s tímto omezením. Ačkoliv je z dosavadní praxe z jiných států (např. Slovensko) zřejmé, že osoby, které chtěli i nadále zachovat svou anonymitu, si našli jiné způsoby, jak nařízení zákazu listinných akcií na majitele obejít, představuje existence taktového zákazu komplikaci nekalým praktikám, která přispívá k transparentnějšímu právnímu prostředí, které je nezbytné pro snížení korupce a v souvislosti s čerpáním finančních prostředků z plánovaných dotací z EU a státního rozpočtu České republiky.

RESUMÉ

Diplomová práce se věnuje nové právní úpravě akcií, která souvisí s novými právními předpisy účinnými od 1. 1. 2014, a to zejména se Zákonem o obchodních korporacích a s Novým občanským zákoníkem, kdy došlo k zásadním změnám, jež souvisí zejména se zrušením omezení druhů akcií, jež mohou akciové společnosti vydat a s povinností vydávat akcie na jméno v zaknihované podobě. Následně je provedena komparace nové právní úpravy s právní úpravou akcií na Slovensku.

SUMMARY

This thesis is devoted to the new legislation diluted shares, related to new legislation effective from 1. 1. 2014, especially the Business Corporations Act as the new Civil Code, when fundamental changes have occurred, which is mainly related to the abolition of restrictions on types of shares which may issue a joint stock company and the obligation to issue shares in uncertificated form. Consequently, the comparison of the new legislation with the legislation of the shares in the Slovak Republic.

SEZNAM ZKRATEK

ZOK	Zákon o obchodních korporacích
NOZ	Nový občanský zákoník
EU	Evropská unie
NS	Nejvyšší soud
ČR	Česká republika
SK	Slovenská republika

LITERATURA

Knižní zdroje

ČECH, Petr. A.S. po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012, č. 5.

ČECH, Petr. Akcie po rekodifikaci. *Právní rádce*. 2012, č. 10.

ČECH, Petr. Akcie ve víru rekodifikace aneb nevtělené, zaknihované a kusové akcie v návrhu zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2011, č. 4.

ČERNÁ, Stanislava. O akciích s rozdílnou vahou hlasů v budoucím českém akciovém právu. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 7-8.

ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. 3. Akciová společnost*. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-164-1.

DĚDIČ, Jan a Jan PAULY. *Cenné papíry*. Praha: Prospektrum 1994. ISBN 80-85431-98-X.

DĚDIČ, Jan. Práva a povinnosti akcionáře. *Obchodní právo*. 1996, č. 1.

DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. Praha: ASPI, a.s., 2005. ISBN 80-7357-120-X.

ELEK. Právní podstata cenných papírů. *Právník*. 2001, roč. 140.

HEJDA, Jan, ČÁP, Zdeněk. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde Praha, a.s., 2013. ISBN 978-80-7201-917-5

KOTÁSEK J., V. PIHERA, J. POKORNÁ a J. VÍTEK. *Právo cenných papírů*. Praha: C.H.Beck 2014. ISBN: 978-80-7400- 515-2 13.

LASÁK J., J. POKORNÁ, Z. ČÁP a T. DOLEŽIL. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer 2014. ISBN: 978-80-7478-326.

LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 2.

PATAKYOVÁ, M a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2006, 2. akt. vydání. ISBN 978-80-7400-039-3.

SUCHOŽA, Jozef. *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, ISBN 978-80-7357-707-0.

REITMAN, David a Ivan CHALUPA. *Cenné papíry. Základy soukromého práva*. Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-542-8.

WEISS, David M. *Kniha o cenných papírech*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN: 80-85605-56-2

Elektronické zdroje

Bulletin BBH. Rekodifikace. Cenné papíry a smlouvy o cenných papírech [online]. červen 2013. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.bbh.cz/files/bulletin/bbh-bulletin-cenne-papiry-cerven-2013.pdf>

Burza cenných papírů, Praha [online]. [cit. 2014-12-12]. BCPP. Dostupné z: <http://www.bcpp.cz/dokument.aspx?k=historie-burzy>

Burza cenných papírů Praha [online]. [cit. 2014-12-12]. PENÍZE.CZ. Dostupné z: <http://www.penize.cz/burza-cennych-papiru-praha>

Burza RM-SYSTÉM [online]. [cit. 2014-12-12]. RM-SYSTÉM. Dostupné z: <http://www.rmsystem.cz/>

Cenný papír [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/assets/pro-koncipienty/vzdelavani/obchodni-spolecnosti---akcie-nova-uprava---prof--judr--jarmila-pokorna--csc-.pdf>

ČESKO. Důvodová zpráva ZOK [online]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>

ČESKO. Zákon č. 513/ 1991 Sb., obchodní zákoník [online]. 1991. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obchzak/>

ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník [online]. 2012 [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/obcansky-zakonik-novy>

ČESKO. Zákon České národní rady o cenných papírech č.591/1992 Sb. [online]. 1992 [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-ceske-narodni-rady-o-cennych-papirech>.

ČESKO. *Zákon o obchodních korporacích a družstvech č.90/2012 Sb.* [online]. 2014. [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-obchodnich-korporacich>.

DOLEČEK, M. *Pojem cenný papír* [online]. 1. 1. 2014 [cit. 2014-12-23]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cenne-papiry-ppbi-50790.html#cenny_papir

Druhy akcií dle nové právní úpravy [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-akcii-dle-nove-pravni-upravy-94313.html>

ELČIC, S. *Významné změny v právní úpravě akciových společností se zaměřením na změnu úpravy akcií* [online]. [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://www.prf.cuni.cz/slaven-elcic-1404046029.html>

HORŇÁČEK, Jakub. *Zrušení anonymních akcií: krok směrem k transparentnosti?* [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.camic.cz/a1155-zruseni-anonymnich-akcii-krok-smerem-k-transparentnosti/news.tab.cs.aspx>

Kmenová akcie (zákon o obchodních korporacích) [online]. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1774-kmenova-akcie.aspx>

KOLÁŘ, Jan. *Změny v obsahu akcionářských práv. Výjezdní seminář z obchodního práva Obchodní korporace na prahu „nového světa“ 26. – 28. dubna 2013.* 2013 [cit. 2015-01-05]. Dostupné z: [<http://www.prf.cuni.cz/jan-kolar-1404046254.html>, cit. 17-6- 2014]. 2013.

Listinné akcie na doručitele [online]. [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.nfpk.cz/cz/listinne-akcie-na-dorucitele>

MEZEROVÁ NEVOSÁDOVÁ, Dana. *Dividendová politika podniků v ČR.* Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta.

Novinky v právní úpravě akciových společností [online]. 12. 2. 2014 [cit. 2014-12-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/novinky-v-pravni-uprave-akciovych-spolecnosti-46553.html>

PATRIA ONLINE. *Dnes končí anonymní akcie, bez jejich výměny zaniká právo (nejen) na dividendu* [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.patria.cz/zpravodajstvi/2671089/dnes-konci-anonymni-akcie-bez-jejich-vymeny-zanika-pravo-nejen-na-dividendu.html?contentE643E331pgi=2>

PAVELKA, Jan a Iva JAHODOVÁ. *Listinné akcie na majitele ve světle rekodifikace* [online]. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/listinne-akcie-na-majitele-ve-svetle-rekodifikace-89728.html>

PENCÁK, J. *Možnosti využití emise akcií a obligací k financování podnikatelské činnosti akciové společnosti*. Praha, 2012. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha.

SPRATEK, Jakub. *Externí financování podniku prostřednictvím cenných papírů kapitálového trhu*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra financí.

STRNADOVÁ, Martina. *Druhy akcií dle nové právní úpravy* [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-akcii-dle-nove-pravni-upravy-94313.html>

TEJC, Jeroným. *O rušení listinných akcií na majitele*. [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://tejc.cz/o-mne/prace-ve-snemovne/o-zruseni-listinnych-akcii-na-majitele/>

Úvaha na téma problematiky druhů akcií dle nové právní úpravy obsažené v zákoně o obchodních společnostech a družstvech [online]. 2013 [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/obchodni-pravo/art_8629/uvaha-na-tema-problematiky-druhu-akcii-dle-nove-pravni-upravy-obsazene-v-zakone-o-obchodnich-spolecnostech-a-druzstvech.aspx